

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA

FAKULTA PROVOZNĚ EKONOMICKÁ

Veřejná správa a regionální rozvoj

KATEDRA OBCHODU A FINANČÍ

Bakalářská práce

**Rozbor financování a hospodaření u příspěvkové
organizace**

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Helena Čermáková

Vypracovala: Michaela Straková

© 2011

Prohlášení :

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma „Rozbor financování a hospodaření u příspěvkové organizace“ jsem vypracovala samostatně. Veškeré poklady a použitou literaturu uvádím v seznamu použité literatury.

V Praze dne.....

.....

Poděkování :

Tímto bych ráda poděkovala zejména Ing. Heleně Čermákové za odborné vedení při zpracování mé bakalářské práce, dále Mgr. Daniele Deusové a Mgr. Marcelle Seyfrydové za poskytnutí materiálů ke zpracování mé práce.

Dále bych chtěla poděkovat rodině a mým blízkým, za podporu a pochopení v průběhu mého studia.

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra obchodu a financí

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Straková Michaela

Veřejná správa a regionální rozvoj - k.s. Litoměřice

Název práce

Rozbor financování a hospodaření u příspěvkové organizace

Anglický název

Analysis of Financial Management of Allowance Organization

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je popsat způsob financování příspěvkové organizace a charakterizovat proces kontroly hospodaření u vybrané příspěvkové organizace, a to na základě rozboru účetních informačních výstupů.

Metodika

Postup zpracování bakalářské práce vychází z předpokladu systematického zpracování teoretických východisek v části literární rešerše. Literární rešerše bude zpracována na základě samostatného studia tématicky zaměřené odborné literatury. Zpracováním literární rešerše se zpřesní cíl bakalářské práce, jehož dosažení bude předmětem vlastní práce. Student použije metodu dedukce, která představuje způsob myšlení, při němž se vychází z obecnějších závěrů či tvrzení k méně obecným. Ve vlastní práci bude na základě analyticko-syntetických postupů posouzen způsob financování a posouzení hospodaření vybrané účetní jednotky v rozpočtovém roce. Posuzované financování a hospodaření bude srovnáváno s teoretickými poznatky vycházející z literární rešerše. Zjištěné výstupy budou v závěru práce vyhodnoceny a budou předloženy návrhy na zlepšení vybraných okruhů.

Harmonogram zpracování

1. část - syntéza výchozí znalostní báze	3/ 2011
2. část - syntéza výchozí znalostní báze	9/ 2011
Zpracování vlastní části práce	1/ 2012
Zhodnocení výstupů	2/ 2012

Rozsah textové části

30 - 40 stran

Klíčová slova

Příspěvková organizace, zřizovatel, účetnictví, příspěvek na provoz, dotace na pořízení dlouhodobého majetku, fondy, účetní výkazy, rozbor hospodaření.

Doporučené zdroje informací

MÁČE, M. Účetnictví pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace a organizační složky státu 2010. 1.vydání.Praha. Grada Publishing. ISBN 978-80-247-3343-2
SCHNEIDEROVÁ, I., NEJEZCHLEB, Z. Účetní reforma a ÚSC 2010. Acha obec účtuje s.r.o.2010.ISBN 978-80-254-6862-3
MOCKOVČIAKOVÁ, A. a kol. Příspěvkové organizace. 1 vyd. Praha: Meritum 2006. ISBN 80-7357-L9L-9.
PEKOVÁ, J. Veřejné finance: Úvod do problematiky. 3. vyd. Praha: Aspi 2005.ISBN 80-7357-049-L.
RŮŽIČKOVÁ, R. Neziskové organizace:Vznik, účetnictví, daně. 9 vyd. Olomouc:Anag 2007. ISBN 80-7263-166-7.
VALENTA, J. Financování a rozpočet školy. 1. vyd. Karviná: Paris 2004. ISBN 80-239-2218-1.
MOCKOVČIAKOVÁ Alena, PROKŮPKOVÁ Danuše, MORÁVEK Zdeněk. Příspěvkové organizace 2009. PRAHA: ASPI, 2009. ISBN 978-80-7357-416-1.

Vedoucí práce

Čermáková Helena, Ing.

Termín odevzdání

březen 2012

doc. Antonín Valder, CSc.

Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr.h.c.

Děkan fakulty

V Praze dne 24.10.2011

ROZBOR FINANCOVÁNÍ A HOSPODAŘENÍ U PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE

ANALYSIS OF FINANCIAL MANAGEMENT OF ALLOWANCE ORGANIZATION

SOUHRN

Práce se zabývá popisem způsobů financování a finančním hospodařením příspěvkových organizací. Poskytuje ucelený náhled na způsoby financování a finanční hospodaření příspěvkových organizací, na vedení účetnictví, na výkaznictví a na finanční analýzu a její možnosti. V praktické části práce je proveden u vybrané příspěvkové organizace způsob financování finančních prostředků na provoz a finančních prostředků ze státního rozpočtu. Dále je pak proveden rozbor hospodaření vybrané příspěvkové organizace.

KLÍČOVÁ SLOVA

Příspěvková organizace, zřizovatel, účetnictví, příspěvek na provoz, dotace na pořízení dlouhodobého majetku, fondy, účetní výkazy, rozbor hospodaření.

SUMMARY

The thesis is focused on a description of methods of financing and financial managing of contributory organisation. It provides comprehensive view at the financial methods and financial managing of contributory organisations, at the accounting and reporting and at the financial analysis and its possibilities. In the practical part there is accomplished a method of financing of financial means for operation and financial means from a state budget in a chosen contributory organisation. There is an analysis of managing in a chosen contributory organisation.

KEY WORDS

A contributory organisation, a founder, an accounting, a contribution for operation, a grant for acquiring long-term property, funds, accounting statements, an analysis of managing.

Obsah:

1	Úvod	9
2	Cíl práce a metodika	10
3	Teoretická východiska	11
	3.1. Charakteristika příspěvkových organizací	11
	3.2. Finanční hospodaření příspěvkových organizací	13
	3.2.1. Peněžní fondy	15
	3.2.2. Majetek, vlastnické vztahy k majetku, způsob nabývání vlastnictví	19
	3.3. Účetnictví	21
	3.3.1. Základní pojmový aparát vyplývající ze zákona o účetnictví	21
	3.3.2. Dlouhodobý majetek	22
	3.3.3. Účty rozpočtového hospodaření, krátkodobý finanční majetek a krátkodobé úvěry a půjčky	23
	3.3.4. Zúčtovací vztahy	25
	3.3.5. Náklady a výnosy hlavní činnosti a hospodářská činnost	27
	3.3.6. Výkaznictví	29
	3.4. Finanční analýza a její možnosti	31
	3.4.1. Metody finanční analýzy	31
	3.4.2. Zdroje dat pro finanční analýzu	32
	3.4.3. Metody a ukazatele finanční analýzy	32
4	Diskuze	34
	4.1. Charakteristika vybrané příspěvkové organizace	34
	4.1.1. Výchozí právní předpisy	35
	4.1.2. Základní pojmy	36
	4.1.3. Přímé vzdělávací náklady	37
	4.2. Zdroje financování	38
	4.2.1. Zdroje financování přímých nákladů na vzdělávání	38
	4.2.2. Zdroje financování prostředků na provoz	39
	4.2.3. Financování z EU	40
	4.3. Fond kulturních a sociálních potřeb	40
	4.3.1. Tvorba FKSP	40
	4.3.2. Čerpání FKSP	41
	4.4. Rozbor hospodaření	41
	4.4.1. Hospodaření s prostředky na provoz	41
	4.4.2. Hospodaření s finančními prostředky ze státního rozpočtu	49
	4.5. Zhodnocení výsledků hospodaření a navržená doporučení	53
	4.5.1. Hodnocení hospodaření	53
	4.5.2. Navrhovaná doporučení	54
5	Závěr	55

Seznam použité literatury a zdroje informací	56
Seznam tabulek	57
Seznam použitých zkratek	58
Přílohy	58

1. Úvod

Bakalářská práce se zabývá problematikou financování a hospodaření příspěvkových organizací, které jsou zřizovány územně samosprávnými celky. Základy právního postavení příspěvkových organizací upravuje zákon o rozpočtových pravidlech státu a zákon o rozpočtových pravidlech územních odborů. Příspěvkové organizace jsou právnickou osobou, která se řídí specifickou právní úpravou. Nejčastěji jsou zřizovány za účelem poskytování veřejných služeb v oblasti zdravotnictví, kultury, školství a sociálních služeb. Způsob financování a rozbor hospodaření příspěvkových organizací je velmi rozsáhlé téma, proto je v bakalářské práci nastíněna problematika financování a rozbor hospodaření u vybrané příspěvkové organizace – Základní škola v Lovosicích.

V současnosti je velký důraz kladen na vzdělávání. V dnešní době nejsou základní školy zcela naplněny, jako tomu bylo v dřívějších letech. Je to způsobeno celkově menším počtem žáků. Vzhledem k tomu, že počet žáků je hlavním kritériem pro přidělování finančních prostředků ze státního rozpočtu, dostávají se i základní školy do situace, kdy je nutná konkurence, která má velký vliv na získávání žáků. Důležitá je nejen kvalita vzdělávání, ale také nabídka kvalitních kvalifikovaných učitelů, dostatečné materiální zabezpečení, mimoškolní aktivity a další činnosti, které jiné školy nenabízejí. Rodiče si v dnešní době pečlivě vybírají, ve které škole plní jejich dítě povinnou školní docházku. Pro efektivní chod příspěvkové organizace – Základní školy v Lovosicích – jsou důležité nejen dostačující příjmy ze státního rozpočtu na přímé náklady na vzdělávání, ale také příjmy na běžný provoz, které získává příspěvková organizace od svého zřizovatele.

2. Cíl práce a metodika

Cílem bakalářské práce je popsat způsob financování příspěvkové organizace a charakterizovat proces kontroly hospodaření u vybrané příspěvkové organizace, a to na základě rozboru účetních informačních výstupů.

Postup zpracování bakalářské práce vychází z předpokladu systematického zpracování teoretických východisek v části literární rešerše. Literární rešerše bude zpracována na základě samostatného studia tématicky zaměřené odborné literatury. Zpracováním literární rešerše se zpřesní cíl bakalářské práce, jehož dosažení bude předmětem vlastní práce. Bude použita metoda dedukce, která představuje způsob myšlení, při němž se vychází z obecnějších závěrů či tvrzení k méně obecným. Ve vlastní práci bude na základě analyticko-syntetických postupů posouzen způsob financování a posouzení hospodaření vybrané účetní jednotky v rozpočtovém roce. Posuzované financování a hospodaření bude srovnáno s teoretickými poznatky vycházející z literární rešerše. Zjištěné výstupy budou v závěru práce vyhodnoceny a budou předloženy návrhy na zlepšení vybraných okruhů.

3. Teoretická východiska

3.1. Charakteristika příspěvkových organizací

Výkon zřizovatelských nebo zakladatelských funkcí pro příspěvkové organizace zřízené organizačními složkami státu se řídí zákonem č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů. Příspěvkové organizace zřízené před platností tohoto zákona jsou právními osobami a pokračují v činnosti i nadále a funkci zřizovatele plní organizační složky státu, popř. vyšší územní samosprávné celky nebo obce. Nová příspěvková organizace nemůže vzniknout jinak než zvláštním právním předpisem; to platí rovněž pro rozhodování o rozdělení, sloučení, splynutí a jiných změnách organizace. Vlastní hospodaření příspěvkových organizací zřízených státem se řídí zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů [2].

Příspěvkové organizace patří do sféry veřejného sektoru, kde působí zejména v oblasti zdravotnictví, školství, sociální péče, obrany, bezpečnosti, správy majetku a kultury. Jelikož své služby poskytují bezplatně anebo za ceny nižší, než jsou skutečné ceny, nelze jejich činnost provozovat na principu samofinancování. Jsou vždy právní osobou a vybranou účetní jednotkou. Jsou zřizovány pro takové činnosti v působnosti zřizovatele, které jsou zpravidla neziskové a jejichž rozsah, struktura a složitost vyžadují samostatnou právní subjektivitu [1].

Zřizovatelem příspěvkových organizací je organizační složka státu, kraj nebo obec. Odlišnosti vyplývají právě z titulu zřizovatele a především v nakládání s majetkem [2].

Zřizování příspěvkových organizací územními samosprávnými celky (kraji a obcemi) je zcela v kompetenci příslušných zastupitelstev. Na rozdíl od příspěvkových organizací zřízených organizačními složkami státu se příspěvkové organizace zřízené krajem nebo obcí zapisují do obchodního rejstříku. Při podrobném čtení povinného obsahu zřizovací listiny v § 27 zákona č. 250/2000 Sb., zjistíme, že kromě hlavních údajů o instituci, její hlavní činnosti, vymezení majetku a nakládání s ním se uvádějí okruhy doplňkové činnosti. Zatímco příspěvkové organizace „státní“ mohou mít příjmy z „jiné“ činnosti, příspěvkové organizace „obecní“ mají příjmy z činnosti „doplňkové“ [2].

K povinnosti zápisu příspěvkových organizací zřízených obcí nebo krajem bylo vydáno Sdělení Ministerstva financí o lhůtě pro zápis příspěvkových organizací územních samosprávných celků do obchodního rejstříku. Návrh na zápis nově založených příspěvkových organizací do obchodního rejstříku je podáván vždy do 15 dnů ode dne, kdy organizace vznikla, návrh podává zřizovatel. I v současné době narazíme na příspěvkové organizace zřízené územními samosprávnými celky, jejichž zápis v obchodním rejstříku nenalezneme. Sám zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů neobsahuje sankční ustanovení za absenci zápisu do obchodního rejstříku [2].

Zřizovatel vydává rozhodnutí o vzniku, rozdělení, sloučení, splynutí nebo zrušení příspěvkové organizace. K výše uvedeným právním krokům dochází dnem určeným zřizovatelem v rozhodnutí, jímž též určí, v jakém rozsahu přecházejí práva a povinnosti na nové anebo přejímající organizace, při zrušení organizace pak na samotného zřizovatele. Ve zřizovací listině zřizovatel vymezí veškerá práva a povinnosti příspěvkové organizace, zejména bude rozpracovávat podrobně nakládání s majetkem, rozsah hlavní i doplňkové činnosti. Povolená doplňková činnost by měla navazovat na činnosti hlavní s cílem hospodárného využití majetku i lidských zdrojů a nesmí narušovat plnění hlavního poslání příspěvkové organizace [2].

Mezi příspěvkové organizace byla od ledna 2003 zařazena předškolní a školská zařízení a školy, a to na základě novely zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství. Zákon byl zrušen zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Původní zákon č. 564/1990 Sb. však znamenal velký průlom v dosavadním právním postavení škol, neboť školy jako příspěvkové organizace přetrvávají v našem systému škol a postupují ve věci zřízení podle zákonů č. 218/2000 Sb. a č. 250/2000 Sb. a ve věcech vzdělávání podle zákona č. 561/2004 Sb. Výše uvedená novela již zrušeného zákona č. 564/1990 Sb. přinesla změnu v přechodných ustanoveních § 24 zákona, kde v odst. 4 bylo uloženo obcím a krajům, aby v rámci své samostatné působnosti zajistily změnu právní formy od 1. 1. 2003 a přechod předškolních zařízení, škol nebo školských zařízení, které do tohoto data neměly právní subjektivitu a jejichž zřizovatelem byla obec nebo kraj. Zákonem byla uložena jediná možná právní forma a tou byla příspěvková organizace. Školám a předškolním zařízením, obce nevyjímaje, tímto právním aktem nastaly nemalé problémy. Především byli představitelé škol postaveni jako statutární

zástupci do zcela nové role. Kromě rutinního běhu školy jim nastaly povinnosti v obstarávání smluvních vztahů, personálních a mzdových záležitostí, vedení účetnictví a další dosud jim neznámé úkoly. Ve stejně složitém postavení se ocitly zvláště ty obce, které dosud žádnou příspěvkovou organizaci nezřizovaly [2].

Příspěvková organizace zřízená organizační složkou státu vykonává hlavní činnost definovanou zvláštním zákonem nebo zřizovací listinou. Kromě toho hospodaří s peněžními prostředky přijatými ze státního rozpočtu v rámci finančních vztahů stanovených zřizovatelem. Dále příspěvková organizace hospodaří s prostředky svých fondů, s prostředky získanými jinou činností, s peněžními dary od fyzických a právnických osob, s peněžními prostředky poskytnutými ze zahraničí a s peněžními prostředky poskytnutými z rozpočtů územních samosprávných celků a státních fondů, včetně prostředků z rozpočtu Evropské unie a z Národního fondu [2].

3.2. Finanční hospodaření příspěvkových organizací

Pod pojmem „finanční hospodaření“ si lze představit převážně bezchybné dodržování právních předpisů a metodických pokynů [1].

Finanční hospodaření je ovlivněno především vztahem k rozpočtu zřizovatele a samozřejmě i bezprostředním vlivem zřizovatele na ekonomické rozhodování příspěvkové organizace. Finanční vztahy ke zřizovateli se řídí zákony o rozpočtových pravidlech a metodickými pokyny, vždy je třeba dbát na důsledné oddělení investičních a provozních prostředků a rozlišení hlavní a doplňkové činnosti [1].

Příspěvková organizace hospodaří s majetkem:

- svěřeným – tj. majetek předaný příspěvkové organizaci zřizovatelem k hospodaření nebo do správy,
- pronajatým či vypůjčeným – tj. majetek, který je organizaci pronajat nebo vypůjčen, a je řešen samostatnými smlouvami,
- vypůjčeným – tj. majetek, který je řešen samostatnými smlouvami o vypůjčce,
- vlastním – v taxativně vymezených případech může příspěvková organizace majetek i vlastnit [1].

Příspěvková organizace hospodaří s peněžními prostředky:

- získanými vlastní činností a peněžními prostředky přijatými z rozpočtu svého zřizovatele, dále hospodaří s prostředky svých fondů, s peněžními dary od fyzických a právnických osob, včetně peněžních prostředků poskytnutých z Národního fondu a ze zahraničí [2],
- dále hospodaří s dotací na úhradu provozních výdajů, které jsou nebo mají být kryty z rozpočtu Evropské unie, včetně stanoveného podílu státního rozpočtu na financování těchto výdajů a s dotací na úhradu provozních výdajů podle mezinárodních smluv [1].

Pokud se prostředky poskytnuté z rozpočtu EU a na základě mezinárodních smluv nespotebují do konce kalendářního roku, převádějí se do rezervního peněžního fondu pro účely financování v následujících letech a mohou se použít pouze na stanovený účel. V rezervním peněžním fondu se tyto zdroje sledují odděleně. Prostředky, které na stanovený účel nebyly použity, podléhají finančnímu vypořádání se státním rozpočtem za rok, ve kterém byl splněn účel, na který byla dotace poskytnuta [1].

Dalšími finančními zdroji jsou prostředky uložené ve fondech organizace získaných jinou činností. Nelze opomenout peněžité dary od fyzických i právnických osob. Charakteristickým kritériem je, že veškeré příjmy příspěvkové organizace jsou prostředky získané pro stát, proto je nutné striktní dodržování hospodárného nakládání s finančními zdroji, jejich využití jen k účelům, na které jsou určeny, a na krytí nezbytných potřeb. Rozpočet může zahrnovat pouze náklady a výnosy související s poskytovanými službami, které jsou předmětem hlavní činnosti příspěvkové organizace, a sestavuje se jako vyrovnaný. Trvalé použití rezervního fondu na činnosti nezajištěné rozpočtem je dovoleno jen prostřednictvím rozpočtu, tzn., že použití fondu musí nyní povinně příspěvková organizace rozpočtovat mimo dotací na úhradu provozních výdajů, které mají být kryty z prostředků Evropské unie nebo jsou poskytnuty na základě mezinárodních smluv a jsou použitelné i v následujících letech, a podle účetních pravidel se prostředky evidují v rezervním fondu [2].

Zřizovatel může na základě vlastního rozhodnutí odčerpat volné peněžní prostředky z doplňkové činnosti, avšak zasáhnout do rozpočtu v průběhu roku by měl jen ze závažných a objektivních příčin. Příspěvková organizace používá výnosy z doplňkové

činnosti přednostně pro pokrytí výdajů hlavních činností, pokud zřizovatel neschválí jiný postup [2].

Příspěvkové organizaci může její zřizovatel uložit odvod do svého rozpočtu jestliže:

- její plánované výnosy překračují její plánované náklady, a to jako závazný ukazatel rozpočtu,
- její investiční zdroje jsou větší než je jejich potřeba užití podle rozhodnutí zřizovatele,
- příspěvková organizací porušila rozpočtovou kázeň [1].

3.2.1. Peněžní fondy

Tvorba a použití fondů vyplývá z rozpočtových pravidel, až na fond kulturních a sociálních potřeb (FKSP), který je řízen samostatnou vyhláškou Ministerstva financí. Nepochybně jsou fondy významným nástrojem, neboť jejich pomocí je možné manipulovat s hospodářským výsledkem. Obvyklý zdroj – zisk – ještě neznamená, že organizace má zisk podložen i finančně, spíše naopak, zisk v podmínkách příspěvkové organizace je tvořen např. nákupem zásob materiálu nebo zboží, které nebylo vyskladněno ve stejném období. Máme-li v úmyslu vyplatit odměny z fondu odměn, tam je již nutné, aby fond byl podložený i finančními prostředky. Účetní předpisy samostatně řeší jen fond investiční a ukládají jeho finanční krytí, i když nedostatečným způsobem [2].

Příspěvkové organizace vytváří dva peněžní fondy – investiční fond a fond kulturních a sociálních potřeb. Tyto peněžní zdrojové fondy mají vždy krytí aktivním peněžním bankovním účtem a jsou účelově určeny v rámci systému mimorozpočtových zdrojů. Zůstatky peněžních fondů se po skončení roku převádějí do následujícího roku. Dále příspěvkové organizace vytváří fondy výsledku hospodaření – rezervní fond a fond odměn. Zlepšený výsledek hospodaření je vytvořen tehdy, jestliže její celkové výnosy jsou větší než její celkové náklady. Rozdělení zlepšeného výsledku hospodaření do rezervního fondu a do fondu odměn schvaluje zřizovatel [1].

Fond odměn

Fond odměn (účet 411) je tvořen ze zlepšeného výsledku hospodaření příspěvkové organizace, a to do výše jeho 80%, nejvýše však do výše 80 % stanoveného nebo přípustného objemu prostředků na platy. Tvorbu fondu odměn provede účetní jednotka po

schválení výsledku hospodaření zřizovatelem a přednostně z něj hradí případné překročení prostředků na platy, jehož výše se zjišťuje zvláštním právním předpisem. Dále je fond určen na odměny zaměstnanců [3].

Fond kulturních a sociálních potřeb

Fond kulturních a sociálních potřeb (účet 412) je tvořen základním přídělem ve výši 1 % (od 1. 1. 2011; do té doby to byly 2 %) z ročního objemu nákladů zúčtovaných na platy a náhrady platů a mezd, včetně odměn. FKSP je naplňován zálohově z roční plánované výše v souladu s jeho schváleným rozpočtem. Vyúčtování skutečného přídělů se provede v rámci účetní závěrky. Jde o jediný fond, který nelze tvořit ze zlepšeného výsledku hospodaření, neboť tvorbu tohoto fondu ovlivňuje jeho výši už v průběhu roku. Je tedy jeho součástí, protože se jedná o nákladovou položku. Peněžní prostředky FKSP musí být sledovány odděleně na zvláštním bankovním účtu (účet 243 – Běžný účet FKSP) [1].

Fond kulturních a sociálních potřeb je určen k zabezpečování kulturních, sociálních a dalších potřeb zaměstnanců v pracovním poměru k příspěvkové organizaci, žáků středních odborných učilišť a učilišť, interních vědeckých aspirantů a důchodců, kteří při prvním odchodu do starobního důchodu nebo invalidního důchodu pracovali u příspěvkové organizace, případně rodinných příslušníků zaměstnanců a jiných fyzických i právnických osob [1].

Čerpání fondu kulturních a sociálních potřeb:

- nepeněžní – formou příspěvků na kulturní, sportovní a společenské akce zaměstnanců (např. vstupenky do divadla), na nákup dlouhodobého hmotného majetku ke zlepšení kulturního a sociálního prostředí zaměstnance (např. kávovar) a příspěvky na rekreace,
- peněžní – peněžní dary při důležitých životních situacích (odchod do důchodu, životní jubileum), půjčky (např. na zařízení bytu), příspěvky na penzijní připojištění [1].

Jednotlivá plnění nejsou nároková a musí být konkretizována vnitřní směrnici zejména v oblastech:

- poskytování darů z FKSP tak, aby celková výše darů v kalendářním roce nepřekročila 15 % tvorby FKSP (překročení je možné o úspory z předchozích let),

- výše příspěvku na stravování a podmínky jeho poskytování,
- poskytování půjček zaměstnancům na bytové účely,
- je-li zvolena metoda osobních účtů zaměstnanců na vybraná plnění, je třeba stanovit jejich výši a podmínky čerpání [1].

Rezervní fond tvořený ze zlepšeného výsledku hospodaření

Rezervní fond tvořený ze zlepšeného výsledku hospodaření (účet 413) se tvoří ze zlepšeného výsledku hospodaření příspěvkové organizace na základě schválení jeho výše zřizovatelem po skončení účetního období, sníženého o případné převody do fondu odměn [1].

Čerpání rezervního fondu ze zlepšeného výsledku hospodaření:

- k úhradě své ztráty za předchozí léta,
- k dalšímu rozvoji organizace,
- k časovému překlenutí dočasného nesouladu mezi výnosy a náklady,
- k úhradě sankcí za porušení rozpočtové kázně,
- k posílení investičního fondu se souhlasem zřizovatele [1].

Rezervní fond z ostatních titulů

Rezervní fond z ostatních titulů (účet 414) se tvoří z peněžních neinvestičních darů účelových i neúčelových a dále obsahuje převod nedočerpaných prostředků z fondu EU.

Čerpání fondu z ostatních titulů:

- k úhradě své ztráty za předchozí léta,
- k dalšímu rozvoji organizace,
- k úhradě sankcí za porušení rozpočtové kázně,
- k posílení investičního fondu [1].

Investiční fond nebo fond reprodukce majetku

Investiční fond nebo fond reprodukce majetku (účet 416) vytváří příspěvková organizace k financování svých investičních potřeb. Ke krytí investičních potřeb lze se souhlasem zřizovatele použít rovněž investiční úvěry nebo půjčky [1].

Zdroje investičního fondu nebo fondu reprodukce majetku jsou:

- odpisy dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku tvořené dle zřizovatelem schváleného odpisového plánu,

- investiční dotace z rozpočtu zřizovatele a investiční příspěvky ze státních fondů,
- výnosy (příjmy) z prodeje svěřeného dlouhodobého hmotného majetku – pouze při schválení zřizovatelem,
- výnosy (příjmy) z prodeje majetku ve vlastnictví příspěvkové organizace,
- peněžní dary a příspěvky od jiných subjektů určené nebo použitelné k investičním účelům,
- převody z jiného peněžního fondu ve výši povolené zřizovatelem [1].

Použití investičního fondu nebo fondu reprodukce majetku:

- financování investičních výdajů (tj. pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku a technické zhodnocení),
- úhrada investičních úvěrů nebo půjček,
- posílení zdrojů na financování údržby a oprav majetku, který užívá organizace pro svou činnost,
- odvod do rozpočtu zřizovatele, pokud takový odvod uloží [1].

Příspěvková organizace je povinna počínat si tak, aby plnila určené úkoly nejehospodárnějším způsobem a dodržela stanovené finanční vztahy ke státnímu rozpočtu. Peněžní prostředky, kterými disponuje, může používat jen k účelům, na něž jsou určeny při současném dodržení právních předpisů a zabezpečení nerušeného chodu organizace. Zaváže se jen k úhradám odpovídajícím rozpočtu daného roku. Dojde-li v průběhu roku k nečekaným situacím a předpokládá se, že by mohl rozpočtovaný hospodářský výsledek skončit ztrátou, učiní příspěvková organizace taková opatření, aby zajistila jeho vyrovnaní [2].

Příspěvkové organizace zřizované územně samosprávnými celky jsou při svém hospodaření ohroženy současným zněním i výkladem §27 zákona č. 250/2000 Sb., jenž zdánlivě řeší jen otázku zřizovací listiny. Avšak ve skutečnosti se v něm skrývá pro zřizovatele velký úkol, aby nastavil pravidla hospodaření své příspěvkové organizace tak, aby nebyly současně s povrchním přístupem porušovány obecně právní předpisy. Na mysli je především otázka majetku v celé šíři [2].

3.2.2. Majetek, vlastnické vztahy k majetku, způsob nabývání vlastnictví

Povinnou náležitostí zřizovací listiny je vymezení majetku ve vlastnictví zřizovatele, který se příspěvkové organizaci předává k hospodaření. Zákon tento majetek zřizovatele nazývá majetkem „svěřeným“. Zřizovatel ve zřizovací listině nastaví zřizované příspěvkové organizaci taková práva k majetku zřizovatele, aby mohl být majetek využíván k výkonu činnosti dané příspěvkové organizace [2].

Obce a kraje předávají příspěvkovým organizacím majetek k hospodaření a vymezi současně taková majetková práva, jež jim umožní, aby se svěřeným majetkem mohly plnit hlavní účel, k němuž byly zřízeny. Zejména se uvedou práva a povinnosti spojené s jeho plným efektivním a ekonomicky účelným využitím, s péčí o jeho ochranu, rozvoj a zvelebení, podmínky pro jeho další investiční výstavbu, dále pravidla pro výrobu a prodej zboží, pokud jsou předmětem činnosti organizace, práva a povinnosti spojená s případným pronajímáním svěřeného majetku jiným subjektům apod. Příspěvkové organizaci povolí zřizovatel kromě hlavní činnosti také okruhy doplňkové činnosti, které budou navazovat na činnosti hlavní. Je i v zájmu zřizovatele, aby příspěvková organizace co nejlépe využívala všechny hospodářské možnosti a odbornost zaměstnanců. Doplňková činnost nesmí narušovat výkon hlavní činnosti a v účetnictví se nastaví pravidla pro její oddělené sledování [2].

Příspěvková organizace nabývá majetek pro svého zřizovatele, nestanoví-li zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů jinak, a v tuto chvíli jinak stanoví jen v několika případech. Zřizovateli je dána moc předem projevit svůj souhlas, má-li být pořízován majetek do jeho vlastnictví. Územní samosprávné celky jako zřizovatelé se pokouší složitými konstrukcemi a převodem pravomocí ve zřizovacích listinách všemožně napravit zákonné nařízení, jež zajišťuje, že veškerý majetek pořízený příspěvkovými organizacemi je pořízován výhradně do jejich majetku. Zřizovatel ovšem ani v nejmenším nemá zájem se jakkoliv o majetek starat či s ním nějak nakládat. Jeho představou je, aby veškeré nakládání s majetkem bylo v režii příspěvkové organizace [2].

Je vymezeno několik případů, v zákoně vyjmenovaných, kdy se může i příspěvková organizace stát vlastníkem majetku potřebného k výkonu její hlavní činnosti: bezúplatným převodem od svého zřizovatele; darem s předchozím písemným souhlasem zřizovatele; děděním, ovšem bez předchozího písemného souhlasu zřizovatele je příspěvková

organizace povinna dědictví odmítnout; jiným způsobem na základě rozhodnutí zřizovatele [2].

Bezúplatný převod

Bezúplatný převod může být považován za velmi užitečný, zejména v případech, kdy se použitím takového majetku očekává, že bude dosaženo nějakých výnosů [2].

Dar

Příspěvková organizace může do svého vlastnictví získat darem majetek – věc nemovitou nebo movitou (i peníze). Zákon však ukládá, že se tak stane jen se souhlasem zřizovatele. Proč by zřizovatel nemohl předejít zvýšeným administrativním a schvalovacím procesům tím, že přímo ve zřizovací listině vydá generální souhlas pro přijaté dary do určitého limitu, bude-li se jednat o věci a tedy bez omezení povolit např. peněžní dary? Právě s titulem darování se velmi často setkáme v příspěvkové sféře ve školství, zdravotnictví a sociální péči. Osoba (právnícká nebo fyzická) označená v darovací smlouvě jako dárce s největší pravděpodobností vůbec nebude tušit, že obdarovaným nebude škola, ale obec [2].

Dědění

V zásadě se případ nabytí majetku příspěvkovou organizací děděním velmi podobá darování, alespoň co se týká povinného souhlasu zřizovatele, jemuž by se dalo předejít patřičnou úpravou zřizovací listiny [2].

Jiný způsob

Mohou se vyskytnout i jiné způsoby nabytí majetku do vlastnictví příspěvkové organizace, pokud budou odpovídat rozhodnutí zřizovatele. Tady lze jen doporučit, aby se zřizovatel pokusil do příslušné části zřizovací listiny vyjmenovat všechny možnosti, které mohou nastat v průběhu výkonu hlavní činnosti příspěvkové organizace, aby se tato stala vlastníkem veškerého majetku, jenž bude pořízen v souladu s obsahem určených činností a v rozsahu svého rozpočtu, případně nastavit nějak omezující limity [2].

3.3. Účetnictví

Účetnictví příspěvkových organizací se řídí zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon stanoví v souladu s právem Evropské unie rozsah a způsob vedení účetnictví a požadavky na jeho průkaznost [4].

3.3.1. Základní pojmový aparát vyplývající ze zákona o účetnictví týkající se vybraných účetních jednotek

Účetní období

Účetní období je nepřetržitě po sobě jdoucích 12 měsíců. Buď se shoduje s kalendářním rokem, nebo je hospodářským rokem. Uplatnit hospodářský rok mohou jen ty účetní jednotky, které nejsou organizační složky státu a územně samosprávné celky [1].

Způsoby vedení účetnictví

Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví:

- správné – nesmí odporovat tomuto zákonu a ostatním právním předpisům;
- úplné – účetní jednotky musí zaúčtovat všechny účetní případy v daném účetním období;
- průkazné – všechny účetní záznamy musí být průkazné a účetní jednotka musí provést inventarizaci;
- srozumitelné – jestliže lze jednoznačně určit obsah účetních případů a záznamů;
- přehledné [1].

Rozsah vedení účetnictví

Rozsah vedení účetnictví je v plném rozsahu nebo ve zjednodušeném rozsahu. Ve zjednodušeném rozsahu mohou vést účetnictví příspěvkové organizace zřizované ÚSC na základě rozhodnutí zřizovatele.

3.3.2. Dlouhodobý majetek

Do kategorie dlouhodobého majetku patří dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek, dlouhodobý finanční majetek a zvláštní skupinu tvoří drobný dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek [3].

Vymezení dlouhodobého majetku a stanovení výše ceny pro jeho zařazení do této kategorie majetku je uvedeno ve vyhlášce ministerstva financí č. 410/2009 Sb., § 11 a § 14. V těchto paragrafech je rovněž uvedena i klasifikace drobného dlouhodobého majetku (§11 odst. 6a) a §14 odst. 6) [3].

Dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek je financován výhradně ze zdroje, který je k tomu určen, a tím je u příspěvkových organizací zřízených organizační složkou státu (státní příspěvkové organizace) fond reprodukce majetku a u příspěvkových organizací, jejichž zřizovatelem je územní samosprávný celek, investiční fond [3].

Příspěvkové organizace zřízené územním samosprávným celkem používají prostředků investičního fondu k financování investičních výdajů, k úhradě investičních úvěrů nebo půjček a k odvodu do rozpočtu zřizovatele, pokud takový odvod uloží. Dále mohou investičního fondu použít k posílení zdrojů určených na financování údržba a oprav majetku, který příspěvková organizace používá pro svoji činnost. Takto použité prostředky se z investičního fondu převádějí do výnosů příspěvkové organizace [3].

Drobný dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek se při nákupu odpisuje přímo do nákladů.

Peněžní prostředky na pořizování dlouhodobého majetku jsou uloženy na účtu 241 – Běžný účet. Pokud účetní jednotka měla pro finanční prostředky svých fondů otevřen účet 245 – Jiné běžné účty, ve smyslu vyhlášky 410/2009 Sb., § 25 odst. 2 se od 1. 1. 2010 na tomto účtu sleduje stav a pohyb cizích prostředků. Finanční prostředky těchto fondů bude třeba vést na účtu 241 – Běžný účet, s příslušnou analytickou evidencí podle jednotlivých fondů [3].

Technické zhodnocení dlouhodobého majetku se hradí z prostředků určených na pořizování dlouhodobého majetku vždy, pokud částka na jeho pořízení celkem přesáhne 40 nebo 60 tisíc a je třeba o úhrn těchto částek zvýšit pořizovací cenu příslušného majetku a přepočítat odpisy. V opačném případě se technické zhodnocení hradí z provozních prostředků a účtuje se do nákladů na účet 518 – Ostatní služby. Nemůže být proto součástí tvorby fondu reprodukce majetku nebo investičního fondu [3].

Ve většině příspěvkových organizací se pořízení dlouhodobého majetku realizuje dodavatelským způsobem, výjimečně vlastní činností, bezúplatným nabytím nebo darování a děděním [3].

K vyřazení dlouhodobého majetku může dojít jeho prodejem, likvidací v důsledku opotřebení nebo škody, popřípadě bezúplatným převodem. Při prodeji majetku u příspěvkových organizací zřízených územním samosprávným celkem musí o možné tvorbě zdrojů investičního fondu z výnosů z prodeje majetku rozhodnout zřizovatel [3].

Analytické účty vede účetní jednotka podle jednotlivých složek dlouhodobého majetku a slouží k jeho bližší identifikaci. Příspěvkové organizace zřízené územním samosprávným celkem vedou analytické účty dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku odděleně za majetek zřizovatele svěřený jim do užívání a majetek získaný darem nebo dědictvím [3].

3.3.3. Účty rozpočtového hospodaření, krátkodobý finanční majetek a krátkodobé úvěry a půjčky

Pro potřebu příspěvkových organizací jsou v účtové třídě 2 zařazeny následující účty:

244 - Termínované vklady krátkodobé

245 – Jiné běžné účty

241 – Běžný účet

243 – Běžný účet FKSP

263 – Ceniny

262 – Peníze na cestě

261 – Pokladna

V pasivech rozvahy mohou připadat v úvahu ještě účty 281 – Krátkodobé úvěry a 289 – Jiné krátkodobé půjčky, k jejichž realizaci je však nutný souhlas zřizovatele [3].

Příspěvková organizace má zpravidla otevřen běžný účet u finančního ústavu pro evidenci o pohybu veškerých peněžních prostředků, tzn. i prostředků finančních fondů, tj. fondu odměn, rezervního fondu, fondu reprodukce majetku nebo investičního fondu s tím, že jejich účelové zaměření sleduje na analytických účtech k účtu 241 – Běžný účet. Odděleně na analytickém účtu sleduje též prostředky určené k financování jiné nebo doplňkové činnosti [3].

V minulých letech prostředky uvedených finančních fondů sledovaly některé příspěvkové organizace na účtu 245 – Ostatní běžné účty opět s rozlišením na analytických

účtech podle jednotlivých fondů. Vzhledem k novému vymezení obsahu tohoto účtu se na něm od 1. 1. 2010 sledují stavy a pohyby cizích prostředků. Nebudou už na tomto účtu uloženy prostředky fondů, ale budou se analyticky sledovat na účtu 241 – Běžný účet. Na účtu 245 se účtuje o tvorbě a použití sdružených prostředků, o stavu a pohybu sdružených prostředků [3].

Povinně však i nadále musí mít příspěvková organizace uloženy prostředky FKSP na samostatném bankovním účtu 243 – Běžný účet fondu kulturních a sociálních potřeb podle vyhlášky č. 114/2002 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb, ve znění pozdějších předpisů [3].

Stav a pohyb peněz v hotovosti se účtuje na účtu 261 – Pokladna. Stav peněz v pokladně nelze nahrazovat stvrzenkami či úpisy. Součástí pokladní hotovosti jsou i nasádkované výplaty, depozita, pokud nebyly ve výplatní den předány příjemcům. Jednotlivé účetní případy musí být doloženy pokladními doklady. Na analytických účtech se vede stav a pohyb valut, šeků a poukázek k zúčtování v cizí měně podle jednotlivých měn. Jelikož provádění pokladních operací není upraveno žádným předpisem, je třeba, aby účetní jednotka vymezila vnitřním předpisem základní zásady pro práci s pokladnou (hmotná odpovědnost, provádění kontrol a inventarizace pokladní hotovosti, limit pokladního zůstatku atd.) [3].

K ceninám patří např. poštovní známky, dálniční známky, kolky, telefonní karty a stravenky do provozoven veřejného stravování. Jejich stav a pohyb se účtuje na účtu 263 – Ceniny. Ceniny mohou být nakupovány k přímě spotřebě, tzn. Bez použití účtu 263 – Ceniny. Pokud by tyto ceniny nebyly spotřebovány do ukončení účetního období, je třeba o jejich zůstatek snížit příslušný náklad [3].

Ve smyslu rozpočtových pravidel územních rozpočtů je příspěvková organizace oprávněna uzavírat smlouvy o úvěru nebo půjčce pouze se souhlasem zřizovatele za předpokladu, že jejím zřizovatelem je obec nebo kraj. Pokud je zřizovatelem příspěvkové organizace organizační složka státu, není možné přijímat ani poskytovat půjčky a úvěry až na výjimky uvedené v § 62 odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů [3].

Poskytnutí úvěru může být uskutečněno dvěma způsoby. Jednak převodem peněžních prostředků přímo na bankovní účet, nebo lze úhrady dodavatelských faktur

provádět přímo z úvěrového účtu. Krátkodobé úvěry se zachycují na účtu 281 – Krátkodobé úvěry a dlouhodobé úvěry na účtu 451 – Dlouhodobé bankovní úvěry [3].

K dočasnému krytí svých potřeb může získat příspěvková organizace zřízená organizační složkou státu od svého zřizovatele návratnou finanční výpomoc k úhradě zhoršeného hospodářského výsledku podle § 54 odst. 4 zákona č. 218/2000 Sb., která musí být vrácena do konce rozpočtového roku, v němž měl být zhoršený hospodářský výsledek uhrazen [3].

3.3.4. Zúčtovací vztahy

Účty pro zachycování zúčtovacích vztahů jsou soustředěny do účtové třídy 3 – Zúčtovací vztahy. Syntetické účty obsažené v této účtové třídě je třeba posuzovat z hlediska § 19 odst. 7 zákona o účetnictví – verze účinná od 1. 1. 2010. Pro účely tohoto zákona se majetek a závazky člení na krátkodobé a dlouhodobé. Dlouhodobým se rozumí takový majetek a závazky, kde doba použitelnosti, popřípadě sjednaná doba splatnosti při vzniku účetního případu je delší než jeden rok, ostatní majetek a závazky jsou považovány za krátkodobé [3].

K účtové skupině 31 – Krátkodobé pohledávky je nutné poznamenat, že zde jsou soustředěny účty pro sledování pohledávek za odběrateli a poskytnutých záloh dodavatelům [3].

Transfery příspěvkových organizací

Ve smyslu ustanovení § 54 odst. 1 zákona č. 218/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů se do finančních vztahů mezi organizační složkou státu a jí zřízenou příspěvkovou organizací zahrnují mimo jiné příspěvek na provoz ze státního rozpočtu nebo odvod z provozu do státního rozpočtu a individuální a systémové dotace na financování programů a akcí. Nároky na dotace a jejich vypořádání se zúčtují na účtu 346 – Pohledávky za státním rozpočtem, pokud se jedná o transfer, který je určen na úhradu provozních výdajů a nepodléhá vypořádání. Transfer se současně zachytí na vrub účtu 671 – Výnosy z nároků na prostředky státního rozpočtu. Ve všech ostatních případech se transfery, které podléhají na konci roku nebo v letech příštích vypořádání, zachycují na účtu 374 – Přijaté zálohy na dotace. Stejná je situace u příspěvkových organizací, jejichž zřizovatelem je územní samosprávný celek, kde ve smyslu § 28 odst. 1 zákona 250/2000 Sb., příspěvková organizace hospodaří kromě prostředků získaných vlastní činností

s peněžními prostředky přijatými z rozpočtu svého zřizovatele. Nároky na dotace nepodléhající vypořádání se zúčtují na účtu 348 – Pohledávky za rozpočtem územních samosprávných celků, se souvztažným zápisem na účtu 672 – Výnosy z nároků na prostředky rozpočtů územních samosprávných celků. Všechny ostatní transfery se zachycují na účtu 374 – Přijaté zálohy na dotace [3].

Při potvrzení nároku na přijaté transfery ze zahraničí, o kterých se v minulosti neúčtovalo, je třeba při vzniku krátkodobé podmíněné pohledávky ve vztahu k poskytovateli transferu použít nejprve podrozvahový účet 939 – Krátkodobé podmíněné pohledávky z nástrojů spolufinancovaných ze zahraničí. Pokud účetní jednotka transfer přijme, zruší zápis na podrozvahovém účtu a bude účtovat o předpisu a následném přijetí transferu v hlavní knize. Obdobně tomu bude při vzniku dlouhodobé podmíněné pohledávky. K syntetickým účtům 671 – Výnosy z nároků na prostředky státního rozpočtu, 672 – Výnosy z nároků na prostředky rozpočtů územních samosprávných celků je třeba vést analytické účty na zachycování dotací na provoz od zřizovatele a zachycování dotací na provoz ze zahraničí [3].

V praxi mohou příspěvkové organizace poskytovat provozní zálohy obvykle formou zálohové faktury. Naopak není nutné jako zálohy evidovat zálohové faktury na předplatné tisku. Na účtu 314 – Krátkodobé poskytnuté zálohy se však účtují vždy měsíční zálohy na dodávky energií v okamžiku jejich inkasování dodavateli. Pokud není spotřeba energie do konce účetního období vyfakturovaná, je třeba v zájmu dodržení věrného zobrazení finanční situace zaúčtovat k datu sestavení účetní závěrky do nákladů na účet 502 – Spotřeba energie výši dosud uhrazených záloh se souvztažným zápisem ve prospěch účtu 314 a o výši očekávané spotřeby jako nevyfakturovanou dodávku se souvztažným zápisem ve prospěch účtu 389 – Dohadné účty pasivní. V dalším účetním období po došlé faktuře za spotřebovanou energii se zápis o nevyfakturované dodávce stornuje a zaúčtuje se jen částka z faktury přesahující uhrazené zálohy [3].

Do účtové skupiny 34 patří i účty pro zúčtování daní. Pokud příspěvková organizace nebude plátcem daně z přidané hodnoty, tuto daň obsaženou ve fakturaci zahrne do svých nákladů. Bude-li podle platných předpisů plátcem daně z přidané hodnoty, účtuje o ní na účtu 343 – Daň z přidané hodnoty tak, že na vstupu i na výstupu tato daň neovlivňuje výsledek hospodaření. Jestliže příspěvková organizace používá při provozování jiné nebo doplňkové činnosti motorová vozidla, má povinnost platit silniční

daň, kterou zaúčtuje na vrub účtu 531 – Daň silniční a ve prospěch účtu 345 – Jiné daně a poplatky [3].

Pro dodržení aktuálního principu, což znamená, že se o nákladech a výnosech účtuje v období, kterého se věcně týkají, i když vzniknou v jiném účetním období, jsou do účtové osnovy zařazeny přechodné účty aktiv a pasiv. Při použití těchto účtů je splněn požadavek zákona o účetnictví, tj. aby účetnictví zachytilo poctivý obraz majetku a závazků účetní jednotky [3].

Přechodné účty aktiv a pasiv jsou účty rozvahové, které ale bezprostředně souvisí i s výsledkem hospodaření. Tyto účty podléhají na konci roku dokladové inventuře. Při inventarizaci se posuzuje jejich výše a odůvodněnost. Metody časového rozlišení řeší § 69 vyhlášky č. 410/2009 Sb. Příspěvkové organizace mají povinnost časově rozlišovat náklady a výnosy jak v hlavní tak i v doplňkové činnosti. Pokuty, penále, manka a škody nelze časově rozlišovat [3].

Zachycování dohadných položek aktivních a pasivních je obdobné jako v případech časového rozlišení s tím rozdílem, že ke známému titulu není k dispozici doklad na přesnou částku nákladu nebo výnosu. Účetní jednotka proto musí odhadnout předpokládanou výši nákladů nebo výnosů, nevyfakturovaných dodávek materiálu, zboží, energie k 31. 12. A počátkem následujícího účetního období tyto zápisy zrušit a zaúčtovat správné údaje podle došlých externích daňových dokladů [3].

3.3.5. Náklady a výnosy hlavní činnosti a hospodářská činnost

Příspěvkové organizace musí zajistit oddělené sledování nákladů a výnosů hlavní činnosti od nákladů a výnosů hospodářské činnosti [3].

Od 1. 1. 2010 byla účtová třída 5 – Náklady rozšířena o některé účty, které souvisí s hospodařením územních samosprávných celků, organizačních složek státu a státních fondů, neboť v rámci transformace státní správy a samosprávy přešly i tyto účetní jednotky na aktuální systém vedení účetnictví. Některé nákladové účty byly rozděleny na několik účtů z důvodů zvýšení vypovídací schopnosti účetní závěrky. Pro příklad lze uvést účtovou skupinu 55, která byla rozšířena o tyto účty:

552 – Zůstatková cena prodaného dlouhodobého nehmotného majetku,

553 – Zůstatková cena prodaného dlouhodobého hmotného majetku,

554 – Prodané pozemky,

557 – Náklady z odepsaných pohledávek [3].

Do směrné účtové osnovy byl nově pro zachycení specifických nákladů zařazen také účet 548 – Tvorba fondů [3].

Veškeré náklady spojené s oběma druhy činností příspěvkových organizací se účtují v účtové třídě 5 – Náklady. Zachycují se zde prvotní a ve vybraných případech i druhotné (např. na reprezentaci) náklady narůstajícím způsobem od začátku roku [3].

Obsahová náplň jednotlivých syntetických účtů uvedená v § 33, 34, 35 a 36 vyhlášky č. 410/2009 Sb., není vyčerpávající, a proto se na jednotlivé účty mohou účtovat další náklady, které svou povahou odpovídají ekonomické náplni těchto účtů [3].

Pokud ve vyúčtováních (fakturách) za přijaté služby nebo nákladech zúčtovaných podle jiných dokladů budou zahrnuty také částky, které nepatří do nákladů účetní jednotky (např. soukromé telefonní hovory, přepravné, nájemné, elektrický proud, plyn, apod.), lze postupovat dvěma způsoby:

- zjistí-li se před zaúčtováním příslušných vyúčtování (faktur) nároky, které mají uhradit zaměstnanci účetní jednotky, částky takových nároky se zaúčtují na příslušné účty v účtové třídě 3-Zúčtovací vztahy,
- nezjistí-li se tyto částky před zachycením příslušných vyúčtování (faktur), zaúčtují se částky na příslušné účty v účtové třídě 5 [3].

Na účtu 527 – Zákonné sociální náklady účtují příspěvkové organizace pouze přiděl do FKSP, ostatní sociální náklady na zaměstnance (např. osobní ochranné prostředky, náklady na vlastní pracovní nástroje, atd.) zachycují na účtu 528 – Jiné sociální náklady [3].

Na vrub účtu 541 – Smluvní pokuty a úroky z prodlení se účtují částky závazků bez ohledu na to, zda byly zaplacený či nikoliv [3].

Na účtu 542 – Jiné pokuty a penále se účtují částky závazků podle příslušných dokladů a podle zvláštních právních předpisů rovněž bez ohledu na to, zda byly zaplacený či nikoliv [3].

Jestliže je část nákladů vynakládaných na hlavní činnost společná s náklady hospodářské činnosti a jsou tudíž co do jejich výše těžko rozlišitelné, pak je možno tyto náklady klíčovat v poměru tržeb docílených v hospodářské činnosti k tržbám docíleným v hlavní činnosti. Tento způsob se použije za předpokladu, že není finančně právním předpisem stanoven jiný postup [3].

V účtové třídě 6– Výnosy účtují oba typy příspěvkových organizací veškeré výnosy spojené s jejich činností opět narůstajícím způsobem od začátku účetního období [3].

Podobně jako na účtu 541 se na účtu 641 – Smluvní pokuty a úroky z prodlení účtuje tento druh pokut, poplatků a sankcí do hospodářského výsledku bez ohledu na to, zda byly zaplacený či nikoliv. Stejně tak na účtu 642 – Jiné pokuty a penále se částky těchto pohledávek účtují bez ohledu na to, zda byly zaplacený či nikoliv. Mezi výnosové účty je ještě zařazen účet 648 – Čerpání fondů, určený pro zachycení čerpání fondů 411 – Fond odměn, 413 – Rezervní fond tvořený ze zlepšeného výsledku hospodaření, 414 – Rezervní fond z ostatních titulů a 416 – Fond reprodukce majetku k úhradě provozních nákladů [3].

Při provozování hospodářské činnosti se příspěvkové organizace chovají jako podnikatelské subjekty a podléhají odvodu daně z příjmů. Daňová povinnost se účtuje na vrub účtu 591 – Daň z příjmů a ve prospěch účtu 341 – Daň z příjmů [3].

Daňová povinnost se stanoví na základě dosaženého výsledku hospodaření. V případě, že se stane příspěvková organizace dle zákona o dani z přidané hodnoty (zákon č. 235/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů plátcem této daně, má povinnost o této skutečnosti také účtovat [3].

Ve prospěch účtu 343 – Daň z přidané hodnoty se účtuje podle daňových dokladů daňová povinnost účetní jednotky ze splatné DPH na zdaňovací období vůči finančnímu orgánu, a to se souvztažným zápisem na vrub účtu 311 – Odběratelé, 315 – Jiné pohledávky z hlavní činnosti, 377 – Ostatní krátkodobé pohledávky, 335 – Pohledávky za zaměstnanci, resp. na vrub účtů v účtových třídách 0, 1 a 5, jestliže zdanitelné plnění bylo uskutečněno pro vlastní potřebu účetní jednotky, nebo při bezúplatném plnění ve prospěch jiných osob. Účtuje se zde i daňový dobropis (snížení daně) a vrubopis (zvýšení daně) při opravě základu daně, podle něhož byl původní závazek vyúčtován. [3].

3.3.6. Výkaznictví

Účetní závěrka se řídí vyhláškou č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví ve znění pozdějších předpisů. Je složena z pěti výkazů, každý výkaz má závaznou podobu a v účetní závěrce se uvádí odděleně v příslušném pořadí: Rozvaha (bilance), Výkaz zisku a ztráty, Výkaz o peněžních tocích, Přehled o změnách ve vlastním kapitálu, Příloha.

Účetní závěrka musí obsahovat jméno a příjmení, obchodní firmu nebo název účetní jednotky, identifikační číslo, právní formu účetní jednotky, předmět podnikání nebo jiné činnosti, případně účel, pro který byla zřízena, rozvahový den, k němuž se závěrka sestavuje, okamžik sestavení účetní závěrky a musí k ní být připojen podpisový záznam statutárního orgánu účetní jednotky [4].

Rozvaha

Rozvaha je jedním ze základních výkazů účetní závěrky. V rozvaze jsou uspořádány položky majetku a jiných aktiv a závazků a jiných pasiv [5].

Výkaz zisku a ztráty

Ve výkazu zisku a ztráty jsou uspořádány položky nákladů a výnosů a výsledků hospodaření. Vykazují se zde konečné zůstatky syntetických účtů nákladů a výnosů a výsledek hospodaření před zdaněním a po zdanění za účetní jednotku, a to ve stavu za běžné účetní období ve dvou sloupcích (za hlavní činnost a za hospodářskou činnost) a za minulé období ve dvou sloupcích (za hlavní činnost a za hospodářskou činnost) [5].

Přehled o peněžních tocích

Přehled o peněžních tocích je rozpisem vybraných položek aktiv a pasiv a podává informace o přírůstcích a úbytcích peněžních prostředků za účetní období [5].

Přehled o změnách vlastního kapitálu

Přehled o změnách vlastního kapitálu je rozpisem rozvahy „Vlastní kapitál“ a obsahuje čtyři sloupce. V prvním sloupci „Minulé období“ jsou u jednotlivých položek přehledu uváděny informace o jejich stavu k rozvahovému dni minulého období. Ve druhém sloupci „Zvýšení stavu“ jsou u jednotlivých položek přehledu uváděny informace o zvýšení jejich stavu v běžném účetním období a vykazují se s kladným znaménkem. Ve třetím sloupci „Snížení stavu“ jsou u jednotlivých položek přehledu uváděny informace o snížení jejich stavu v běžném období a ve čtvrtém sloupci „Běžné období“ jsou u jednotlivých položek přehledu uváděny informace o jejich stavu k rozvahovému dni [1].

Příloha

Příloha vysvětluje a doplňuje informace obsažené v ostatních částech účetní závěrky [5].

3.4. Finanční analýza a její možnosti

Finanční analýza je specifickou složkou finančního řízení, která v řízení podnikatelských subjektů poskytuje důležité a nezastupitelné informace o jednotlivých stránkách finanční situace. Na rozdíl od finančního účetnictví není upravována žádnými obecně závaznými právními předpisy nebo standardy. Různé přístupy a pojetí finanční analýzy vedou k různým formulacím cílů, které může plnit – mohou být rozlišeny na třech úrovních:

- deskripční funkce - rozšířit, doplnit a zjednodušit údaje o procesech v podniku poskytované především finančními výkazy za minulé období,
- explanační, valuační funkce – umožnit srovnání s jinými subjekty, s průměrnými hodnotami za obor, odvětví, za celé národní hospodářství, a tak umožnit hodnocení finanční situace,
- predikční funkce – prostřednictvím zjištěných hodnot ukazatelů, souvislostí a vývojových trendů a jejich srovnáním s hodnotami dosahovanými v jiných subjektech odhadnout vývoj procesů v budoucích obdobích [1].

Hlavním cílem finanční analýzy je identifikovat finanční situaci podniku. Nejde jen o posouzení hospodaření v minulém období, ale také odhalení pozitivních i negativních faktorů, které hospodaření ovlivnily. Počínající problémy, dosud skryté se mohou stát příčinou finančních problémů v budoucím období. Naopak o silné stránky je možné se v budoucím období opřít a využít je [1].

Hlavní oblasti finanční analýzy v municipální sféře je možné vymezit následovně:

- běžné hospodaření,
- investiční činnost a její financování,
- hospodaření s majetkem.

Pro hodnocení procesů v každé z těchto oblastí je možno využít metody finanční analýzy používané v podnikatelské sféře. Přitom míra, v jaké bude třeba je pro podmínky veřejných subjektů přizpůsobit, se může lišit [1].

3.4.1. Metody finanční analýzy

Metody finanční analýzy se podle náročnosti matematických operací člení na:

- elementární (základní) metody,
- vyšší metody.

Elementární metody finanční analýzy

Elementární metody finanční analýzy jsou založeny na základních aritmetických operacích (tj. operace sčítání, odečítání, dělení, násobení, procentní počet), jimiž přetvářejí vstupní data. Výběrem vstupních dat tak dospívají k hodnotám ukazatelů s předem definovanou vypovídací schopností (např. ukazatel likvidity jako poměr mezi objemem prostředků schopných uhradit závazky a objemem závazků). V mnoha případech tato analýza plně postačuje a v praxi je značně rozšířená. Jejich výhodami je především jednoduchost zpracování a interpretace, nenáročnost výpočtu na technické vybavení. Naopak nevýhodou je, že nejsou využitelné pro všechny charakteristiky finanční situace a zjednodušení nemusí podávat vždy pravdivý obraz o skutečnosti [1].

Vyšší metody finanční analýzy

Vyšší metody jsou založeny na náročnějších matematických operacích a postupech (mocniny, odmocniny, logaritmy), popř. jiných metodách. Obvykle se rozlišují metody matematicko-statistické a nestatistické metody. Výsledné ukazatele mohou postihovat více souvislostí mezi zkoumanými veličinami. Základem kvalitního posouzení finanční situace jsou vždy logické a racionální ekonomické úvahy, založené na znalosti obsahu procesů, které jsou v údajích zobrazeny, jakož i potřebná kvalita a spolehlivost těchto údajů [1].

3.4.2. Zdroje dat pro finanční analýzu

Základními zdroji dat pro finanční analýzu jsou účetní výkazy: rozvaha, výkaz zisku a ztráty a výkaz o změnách ve vlastním kapitálu, v účetní závěrce doplněné přílohou [1].

3.4.3. Metody a ukazatele finanční analýzy

Horizontální analýza (trendová)

Tato metoda umožňuje popsat změny hodnot jednotlivých položek (údajů v účetních výkazech, absolutních ukazatelů) ve srovnání s předcházejícími obdobími, tj. vývoj v čase [1].

Změny mohou být vyjádřeny následujícími způsoby:

- absolutně, tj. jako rozdíl mezi hodnotami položky ve dvou po sobě následujících obdobích (tj. o kolik se hodnota zvýšila nebo snížila) [1].

$$\text{Ukazatel}_{i+1} - \text{Ukazatel}_i$$

Kde i je označení období (např. rok).

- V procentech – jako podíl absolutní změny na zvolené základně, zpravidla hodnotě minulého období (tj. o kolik procent se hodnota ukazatele zvýšila ve srovnání s předchozím obdobím) [1].

$$\text{Změna v \%} = \frac{\text{Ukazatel}_{i+1} - \text{Ukazatel}_i}{\text{Ukazatel}_i} \times 100$$

Kde i je označení období (např. rok)

- Prostřednictvím tzv. Indexů, kdy se porovnávají absolutní hodnoty údajů z jednotlivých období (nikoli jejich rozdíl) – výsledek (podíl) = index. Tento podíl je možné převést – vynásobením stem – na procentní vyjádření [1].

$$\text{Index} = \frac{\text{Ukazatel}_{i+1}}{\text{Ukazatel}_i} \quad (\text{v \%} = \times 100)$$

Kde i je označení období (např. rok)

Vertikální analýza (strukturální)

Tato metoda slouží pro kvantifikaci podílu jedné složky na celku, např. jedné položky aktiv na celkovém objemu aktiv, jedné položky nákladů na celkovém objemu nákladů. Zkoumá tedy strukturu jevů v jediném období [1].

$$\text{Podíl položky } P_i = \frac{B_i}{\sum B_i} \times 100,$$

Kde P_i je podíl i -té položky (v%),

B_i - velikost i -té položky

$\sum B_i$ - souhrn položek

i - pořadové číslo položky v intervalu $0 - n$ (kde n je počet položek).

Horizontální a vertikální analýzu lze uplatnit i pro účely kontroly plnění rozpočtu [1].

4. Diskuze

4.1. Charakteristika vybrané příspěvkové organizace

Subjekt: Základní škola Antonína Baráka Lovosice, Sady pionýrů 361/4, Lovosice je úplná ZŠ s 1. – 9. ročníkem, zřizovaná obcí (MěÚ Lovosice).

Počet žáků:	160 žáků na 1. stupni
	163 žáků na 2. stupni
	323 žáků celkem na ZŠ
Počet zaměstnanců ve fyzických osobách:	33
Přepočtený počet zaměstnanců:	29,34

Od 1. 9. 1994 škola s právní subjektivitou, příspěvková organizace – zřízená MěÚ Lovosice Zřizovací listinou ze dne 30. 11. 1993.

Škola je zařazena do sítě škol rozhodnutím Školského úřadu v Litoměřicích č. j. 45/98 ze dne 21. 9. 1998, identifikátor zařízení 600 081 486 jako příspěvková organizace. Škola sdružuje základní školu a školní družinu. Poslední změnu zařazení do sítě škol vydalo MŠMT 6. 3. 2007 pod č. j. 5582/2007-21.

Součástí školy není školní jídelna, škola využívá jako ostatní školy v Lovosicích centrální školní jídelnu.

Tabulka č. 1 – Rozvaha Základní školy v Lovosicích ke dni 31. 12. 2011

	Běžné období		
	Brutto	Korekce	Netto
AKTIVA CELKEM	8 695 498,39	6 155 217,94	2 540 280,45
Stálá aktiva	6 209 486,94	6 155 217,94	54 269,00
Dlouhodobý nehmotný majetek	204 147,40	204 147,40	-
Dlouhodobý hmotný majetek	6 005 339,54	5 951 070,54	-
Oběžná aktiva	2 486 011,45	-	2 486 011,45
Krátkodobé pohledávky	740 530,00	-	-
Krátkodobý finanční majetek	1 745 481,45	-	-
	Běžné období		
PASIVA CELKEM	2 540 280,45		
Vlastní kapitál	706 171,44		
Jmění účetní jednotky a upravující položky	54 269,00		
Fondy účetní jednotky	645 748,26		
Výsledek hospodaření	6 154,18		
Cizí zdroje	1 834 109,01		
Krátkodobé závazky	1 834 109,01		

4.1.1. Výchozí právní předpisy

Financování škol upravuje několik právních předpisů. Základní normou upravující financování nákladů škol je zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Další právní předpisy, které upravují financování obecních škol:

- Zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 143/1992 Sb. o platu a odměně za pracovní pohotovost, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 586/1992 Sb. o daních z příjmu, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

- Nařízení vlády č. 330/2003 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení vlády č. 564/2006 Sb., o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě, ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení vlády č. 75/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 65/2005 Sb., o krajských normativních

Financování se týká i některé další právní normy:

- Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška o FKSP

4.1.2. Základní pojmy

Normativy

MŠMT připravuje již od roku 2003 tzv. republikové normativy pro krajský úřad, podle kterých obdrží krajský úřad objem mzdových prostředků podle počtu žáků (studentů). Krajský úřad provede rozpis na jednotlivé školy podle „svých“ krajských normativů s přihlédnutím k finanční rozvaze školy.

Normativ je tedy objem finančních mzdových prostředků na 1 žáka (studenta).

Mzdová inventura

Mzdová inventura je přehled finančních prostředků na platy a to prostředků nárokových (nenárokové prostředky se nevyčísľují – osobní ohodnocení a mimořádné odměny). Přehled se zpracuje za všechny pracovníky na jednotlivých součástech školy (ZŠ, ŠD). Mzdovou inventuru zpracovává ředitelka školy dle podkladů mzdové účetní.

Normativní rozpis

Normativní rozpis je výsledkem uplatnění normativní metody přidělování mzdových prostředků jednotlivým součástem školy a to podle jejich výkonů. K tomu slouží soustava „normativních komponentů“.

Složky platu

Složky platu se dělí na nárokové a nenárokové

a) nárokové složky platu jsou:

- platový tarif
- příplatek za vedení – v případě Základní školy v Lovosicích náleží příplatek za vedení ředitelce školy a zástupkyni ředitelky školy
- příplatek za zastupování
- příplatek za noční práci
- příplatek za dělenou směnu
- příplatek za práci o sobotách a nedělích
- příplatek za práci přesčas
- zvláštní příplatek – snížené podmínky
- specializační příplatek
- třídnictví

b) nenárokové složky platu jsou:

- osobní příplatek
- mimořádná odměna

Škola může dále nárokovat specifické mzdové náklady a to na:

- dovolená na zotavenou – pracovnice po skončení čerpání mateřské dovolené
- odstupné

Naopak odpadly nároky na životní jubilea a odchody do starobního důchodu.

4.1.3. Přímé vzdělávací náklady

Vymezení přímých vzdělávacích nákladů

Přímé náklady vymezuje zákon č. 561/2004 Sb. v § 160, jsou to náklady na:

- Platy
- Náhrady platů a mezd
- Odměny za pracovní pohotovost
- Odměny za dohody
- Odstupné
- Úhrady sociálního a zdravotního pojištění

- Příděly do FKSP
- Ostatní náklady vyplývající z pracovněprávních vztahů
- Na nezbytné zvýšení nákladů spojených s výukou zdravotně postižených
- Učební pomůcky
- Školní potřeby a učebnice
- Další vzdělávání pedagogických pracovníků
- Činnosti přímo související s rozvojem škol a kvalitou vzdělávání

Dělení přímých nákladů na vzdělávání

Přímé vzdělávací náklady dělíme na:

- **Mzdové prostředky na platy**
 - a) prostředky na platy
 - b) ostatní prostředky za provedenou práci (OPPP)
- **Odvody** – odvody do sociálních a zdravotních fondů, FKSP
- **Ostatní neinvestiční náklady (ONIV)** – náklady na učebnice, učební pomůcky, školní potřeby, další vzdělávání pedagogických pracovníků, cestovné, plavecký výcvik, osobní ochranné pomůcky, Kooperativa (zákonné pojištění – 4,2 ‰ z hrubých mezd)

4.2. Zdroje financování

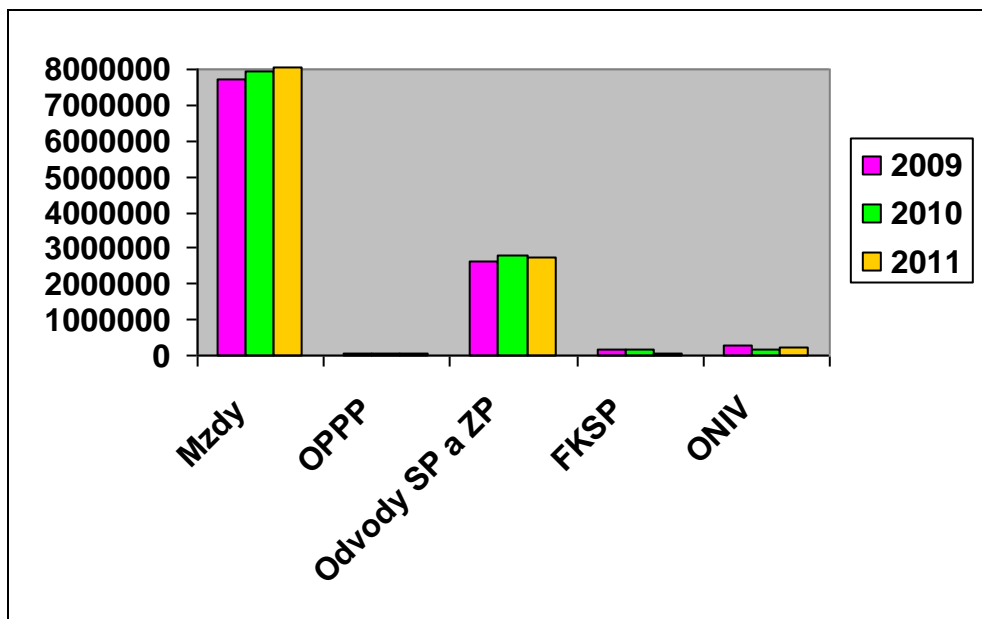
4.2.1. Zdroje financování přímých nákladů na vzdělávání

Zdroje financování přímých nákladů na vzdělávání pro typ vybrané Základní školy jsou především dotace ze státního rozpočtu (neinvestiční dotace MŠMT).

První návrh rozpisu rozpočtu na přímé vzdělávací neinvestiční výdaje pro příslušný rok dostává škola v březnu. Další upravený rozpočet pak v září, kdy dochází ke změně počtu žáků v novém školním roce, přičemž při navýšení počtu žáků je rozpočet též navýšen. Poslední upravený rozpočet škola obdrží v listopadu, kdy dochází k rozpuštění rezerv MŠMT a jsou zde promítnuty případné přesuny mzdových prostředků mezi jednotlivými součástmi (Základní škola, Školní družina, ostatní zaměstnanci – nepedagogičtí).

Přímé příspěvky na platy od zřizovatele Základní škola nemá.

Graf 1 **Financování přímých nákladů na vzdělávání**

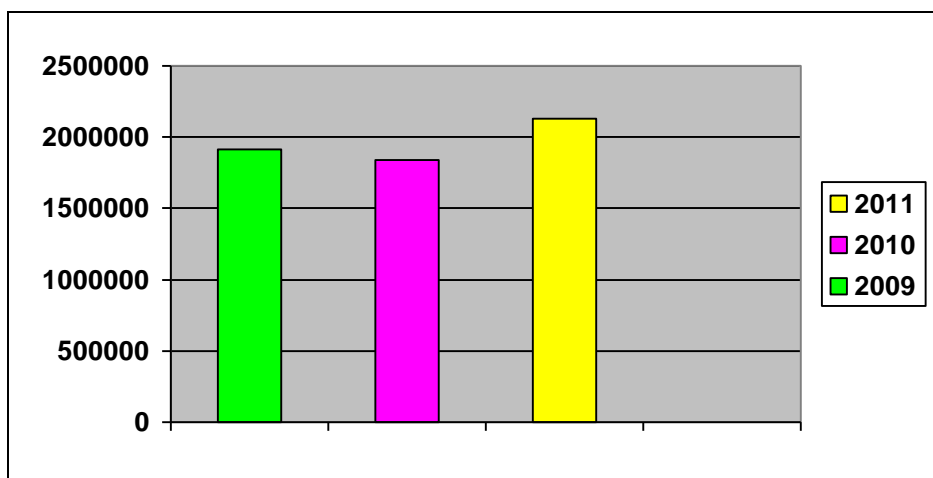
zdroj: vlastní vypracování dle rozpočtu školy

4.2.2. Zdroje financování prostředků na provoz

Hlavním zdrojem finančních prostředků na provoz je dotace od zřizovatele (MěÚ Lovosice). Tato dotace je stanovována schvalováním rozpočtu města pro příslušný rok zastupitelstvem Města Lovosice.

Dalším zdrojem jsou finanční prostředky z doplňkové činnosti Základní školy.

Graf 2 **Finanční dotace od zřizovatele (v Kč)**

zdroj: vlastní vypracování dle rozpočtu školy

4.2.3. Financování z EU

V roce 2011 se Základní škola zapojila do projektu EU peníze školám. Výsledkem tohoto projektu je v rámci OP VK zavedení nové oblasti podpory 1.4 s názvem Zlepšení podmínek pro vzdělávání na základních školách.

Základní škola vypracovala projektovou žádost s názvem „Moderní škola“ a získala tak finanční dotaci ve výši 1 580.625,- Kč. Projekt je složen ze tří částí:

- Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské gramotnosti
- Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
- Vzdělávání pedagogických pracovníků pro oblast digitálních technologií

Projekt je financován ze strukturálního fondu ve výši 1 343.531,25 Kč (85 %) a ze státního rozpočtu ve výši 237.093,75 Kč (15 %).

Základní škola vyhlásila v červnu 2011 výběrové řízení na dodavatele ICT vybavení. Firma, která ve výběrovém řízení zvítězila, dodala Základní škole 3 interaktivní tabule, 3 dataprojektory, 12 notebooků, 20 počítačových sestav a server s datovým úložištěm v celkové hodnotě 985.355,- Kč. Další finanční prostředky použije škola na vzdělávání pedagogických pracovníků, na inovaci a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské gramotnosti a na digitální učební materiály, které jsou součástí projektu a jsou jeho výstupem. 732 digitálních učebních materiálů vytváří pedagogický pracovníci a bude jim za to vyplacena finanční odměna ve výši 300,-Kč až 500,-Kč za 1 DUM. Projekt v současné době stále probíhá, jeho ukončení je plánováno na červen 2013.

4.3. Fond kulturních a sociálních potřeb

4.3.1. Tvorba FKSP

Základní škola převádí povinný příděl v roce 2011 ve výši 1% z ročního objemu nákladů organizace na platy a mzdy, tento převod je prováděn měsíčně. V předcházejících letech byly převáděny 2% z ročního objemu nákladů organizace na platy a mzdy.

4.3.2. Čerpání FKSP

Základní škola má stanoveny podmínky pro čerpání z fondu kulturních a sociálních potřeb, které každý rok upravuje. K významným úpravám došlo právě při stanovení podmínek pro rok 2011, kdy byl ponížěn povinný příděl do FKSP ze 2% na 1% z ročního objemu nákladů organizace na mzdy a platy.

Základní škola fond čerpá na:

- věcné dary při pracovních výročí (20, 25, 30, 35, 40 let) v hodnotě 500,- Kč až 1.000,-Kč
- věcné dary při dosažení věku 50 let v hodnotě 2.000,-Kč,
- věcné dary při životních výročí (55, 60, 65, 70 let) v hodnotě 1.000,-Kč,
- peněžní dary při prvním odchodu do starobního důchodu ve výši 4.000,-Kč,
- rekreaci a zdravotní péči v hodnotě 1.000,-Kč,
- dětskou rekreaci v hodnotě 500,-Kč,
- kulturní akce - vstupenky do divadla a kulturní program ke Dni učitelů – výše je stanovena dle finančních možností fondu,
- půjčky na bytové potřeby (10.000,-Kč) a sociální půjčky (15.000,-Kč),
- příspěvky na obědy – na 1 oběd 5,-Kč – tento příspěvek náleží pracovníkům v případě odpracování min. 3 hodin v pracovní směně.

4.4. Rozbor hospodaření

4.4.1. Hospodaření s prostředky na provoz

Zřizovatel stanovuje Základní škole na každý rok podle zákona č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů pravidla finančního hospodaření.

Hospodaření s majetkem města

V roce 2011 Základní škola hospodaří s majetkem města v účetní hodnotě dle inventurního soupisu:

Budovy, stavby	8.943.872,13 Kč
DHM	63.660,00 Kč
DDHM	719.010,20 Kč
Zvláštní učební pomůcky	78.443,00 Kč
DP (do 1.000,-Kč)	36.390,75 Kč

Tento majetek používá škola na základě smlouvy o výpůjčce, uzavřené se zřizovatelem a účetně ho vykazuje na podrozvahových účtech.

Základní škola svěřený majetek, včetně majetku získaného vlastní činností spravuje účelně, ekonomicky jej využívá a ze svých provozních prostředků zajišťuje jeho běžnou údržbu. Opravy majetku a nové investice schvaluje, zabezpečuje a financuje zřizovatel (MěÚ Lovosice).

Základní škola vypracovává vždy ke 30. 11. příslušného roku inventarizační zápis, tento zápis předává svému zřizovateli. Inventarizačnímu zápisu předchází fyzická inventura svěřeného majetku, kterou vykonávají ředitelkou školy jmenovaní členové inventarizační komise.

Hospodaření s majetkem pořízeným v právní subjektivitě

V roce 2011 Základní škola hospodaří s majetkem pořízeným v právní subjektivitě v účetní hodnotě dle inventurního soupisu:

DHM	75.226,00 Kč
DDHM	5.925.793,54 Kč
DP (do 1.000,-Kč)	180.400,10 Kč
Software	204.147,40 Kč

Základní škola provádí inventarizaci majetku pořízeného v právní subjektivitě vždy ke 31. 12. příslušného roku.

Stanovení příspěvku

Zastupitelstvo města Lovosice schválením rozpočtu na rok 2011 stanovilo Základní škole příspěvek v celkové výši 2.130.000,-Kč. Součástí tohoto příspěvku je 50.000,-Kč na běžnou údržbu, kdy je tato položka brána jako závazný ukazatel a nelze ji použít v rozporu se stanoveným účelem.

Finanční příspěvek je poukazován škole pravidelně – měsíčně. V případě zvýšené potřeby finančních prostředků může být měsíční částka na základě písemné žádosti upravena.

Základní škola každoročně žádá svého zřizovatele o finanční prostředky na potřebné investiční akce, především se jedná o výměnu oken v celé budově školy, o opravu fasádní omítky, která je v havarijním stavu, o rekonstrukci podlahové krytiny a obložení stěn palubkami v tělocvičně.

Výsledek hospodaření

Na rok 2011 byl stanoven Základní škole výsledek hospodaření ve výši 0 Kč.

V případě, že škola dosáhne zlepšeného výsledku hospodaření, zřizovatel její škole ponechá k rozdělení do fondů. Základní škola vytváří a používá jednotlivé fondy dle § 29 – 33 zákon č. 250/200 Sb.

V roce 2011 bylo dosaženo kladného výsledku hospodaření v hospodářské činnosti ve výši 24.041,90 Kč a záporného výsledku hospodaření v hlavní činnosti ve výši – 17.887,72 Kč. Celkově dosáhla škola kladného výsledku hospodaření ve výši 6.154,18 Kč. Základní škola požádala svého zřizovatele o převedení kladného výsledku hospodaření do rezervního fondu v celé výši 6.154,18 Kč.

Čerpání fondů

Základní škola může provádět čerpání z fondů pouze se souhlasem zřizovatele. V roce 2011 škola čerpá fond reprodukce majetku (účet 416) k nakoupení investice – mycí stroj k čištění podlah za cenu 55.130,-Kč, který bude v dalších letech řádně účetně odepisovat.

Škola předložila zřizovateli žádost o čerpání fondu reprodukce majetku společně s odpisovým plánem. Rada města žádost i odpisový plán schválila.

Doplňková činnost

Základní škola provozuje se souhlasem zřizovatele na základě zřizovací listiny doplňkovou činnost – pronajímá v odpoledních hodinách tělocvičnu místním sportovcům a jednu učebnu pěveckému sboru. Tato činnost nesmí narušovat plnění hlavních účelů organizace a je vykazována samostatně v účetní evidenci – na příslušných analytických účtech. Výsledek z hospodářské činnosti je ve výkazu zisku a ztráty vykázán odděleně od výsledku hospodaření činnosti hlavní.

Směrnice a výkaznictví

Ředitelka Základní školy zodpovídá za vydání povinných směrnic pro vedení účetnictví, vyplývajících ze zákona č. 563/91 Sb. o účetnictví ve znění pozdějších předpisů, o oběhu a přezkušování účetních dokladů, o účetní závěrce, o způsobu

oceňování majetku a závazků, o inventarizaci, o archivaci, o finanční kontrole dle zákona 320/2001. Sb. a prováděcí vyhlášky 416/2004 Sb.

Základní škola předkládá zřizovateli výkazy čtvrtletně předepsané MF ČR společně s rozbory hospodaření a případnými návrhy na úpravu rozpočtu a data pro sumarizaci.

Tabulka č. 2 – Rozbor hospodaření s finančními prostředky na provoz v letech 2009 – 2011
(v tis. Kč, zaokrouhлено na 2 desetinná místa)

POLOŽKA	2009	2010	2011
NÁKLADOVÁ ČÁST			
50 SPOTŘEBOVANÉ NÁKLADY CELKEM	1385,27	1365,26	1531,74
Spotřeba materiálu	233,60	352,81	446,48
Spotřeba potravin	13,66	16,39	19,57
Spotřeba pohonných hmot	0,82	1,30	1,04
Spotřeba energií celkem	736,97	756,37	692,45
z toho:			
Elektrická energie	178,76	186,25	185,66
Pára	536,21	547,49	487,74
Voda	22,00	22,63	19,05
DDHM do 40 tis. Kč	388,02	238,39	367,51
Software do 60 tis. Kč	12,20	0,00	4,69
51 SLUŽBY CELKEM	475,13	401,30	527,30
Opravy a udržování	55,50	39,46	94,73
Opravy zařízení	21,00	31,95	21,92
Cestovné	19,23	21,84	13,85
Náklady na reprezentaci	0,00	1,49	1,51
Ostatní služby	379,40	306,56	395,29
54 OSTATNÍ NÁKLADY CELKEM	126,31	135,99	156,34
Ostatní finanční náklady	37,13	32,00	30,30
Pojistné	22,41	22,41	26,61
Jiné ostatní náklady (stravné)	66,77	81,58	99,43
55 ODPISY	0,00	0,00	0,92
Odpisy dlouhodobého majetku	0,00	0,00	0,92
NÁKLADY CELKEM	1986,71	1902,55	2216,30
VÝNOSOVÁ ČÁST			
60 Výnosy z vlastních výkonů a zboží	79,28	73,64	79,92
Výnosy z hlavní činnosti	29,42	29,05	34,85
Výnosy z prodeje služeb			
Výnosy za prodané zboží	13,66	16,39	19,57
Výnosy z hospodářské činnosti	36,20	28,20	25,50
64 OSTATNÍ VÝNOSY	11,46	5,18	12,52
Zúčtování fondů			
Jiné ostatní výnosy	11,46	5,18	12,52
67 VÝNOSY Z NÁROKŮ NA PROSTŘEDKY ÚSC	1913,00	1840,00	2130,00
Provozní dotace od zřizovatele	1913,00	1840,00	2130,00
VÝNOSY CELKEM	2003,74	1918,82	2222,44
VÝSLEDEK HOSPODAŘENÍ (+ ZISK, - ZTRÁTA)	17,03	16,27	6,14

Spotřeba materiálu zahrnuje nákup knih do školní knihovny, nákup učebních pomůcek a učebnic, vybavení zdravotních lékárníček, drobný materiál, materiál na opravy, kancelářské potřeby, úklidové potřeby a ochranné pomůcky. U spotřeby potravin se jedná pouze o školní dotované mléko, které škola žákům zprostředkovává.

Spotřeba energií zahrnuje elektřinu, vodu a teplo (pára). V roce 2011 došlo k mírnému poklesu ve spotřebě tepla, což bylo ovlivněno změnou dodavatele a mírnější zimou. Ve škole dochází k velkému úniku tepla díky oknům, které jsou v havarijním stavu. Škola žádá svého zřizovatele o výměnu oken již několik let. Opravy se dělí na opravy školy (největším výdajem je malování tříd a chodeb) a na opravy zařízení (opravy kopírek, tiskáren, počítačů a další techniky a zařízení). Cestovné zahrnuje jízdné pedagogů na další vzdělávání, ozdravné, pobyty a lyžařský kurz. Do ostatních služeb je zahrnuto např. poštovné, telefonní hovory, školení a vzdělávání, svoz odpadu, kopírování, ostraha, externí zpracování mezd a další. Mezi ostatní finanční náklady patří startovné na soutěžích, předplatné časopisů a bankovní poplatky. Škola má uzavřenou pojistnou smlouvu, kterou každý rok obnovuje a řádně hradí pojistné. Dále poskytuje svým zaměstnancům příspěvek na obědy formou stravenek.

Výnosy z hlavní činnosti jsou pouze poplatky za školní družinu (50,- Kč/dítě/měsíčně). Výnosy za prodané zboží se týkají školního dotovaného mléka. Náklady za spotřebu potravin se rovnají výnosu za prodané zboží. Hospodářská činnost zahrnuje pronájem tělocvičny a pronájem učeben. Do ostatních výnosů patří poplatky žáků za poškozené učebnice. Největší výnosovou položkou je provozní dotace od zřizovatele.

Z tabulky č. 2, uvedené výše vyplývá, že škola dosáhla v uvedených letech kladného výsledku hospodaření – zisku. Zlepšený výsledek hospodaření převedla škola se souhlasem zřizovatele v roce 2009 do Rezervního fondu v celé výši 17,03 tis. Kč, v roce 2010 do Fondu odměn ve výši 13,01 tis. Kč a do rezervního fondu ve výši 3,26 tis. Kč, v roce 2011 opět pouze do Rezervního fondu v celé výši 6,14 tis. Kč.

Škola vypracovává měsíčně přehled čerpání přiznaných finančních prostředků.

Dále nelze opomenout každoroční nárůst finančních prostředků v položce - spotřeba materiálu. K tomuto dochází vlivem nutnosti nakupovat učebnice a další učební pomůcky z finančních prostředků určených na provoz od svého zřizovatele. Důvodem je každoroční pokles finančních prostředků ze státního rozpočtu určených na ostatní neinvestiční výdaje (ONIV) – viz. tabulka č. 5.

Ve výnosové části si lze povšimnout klesajícího výnosu z hospodářské činnosti. To je způsobeno tím, že o pronájem tělocvičny má zájem více sportovních klubů TJ Lovosice. Škola pronajímá tělocvičnu těmto sportovním klubům bezplatně. Základní

škola má ale také možnost využívat v rámci výuky městské sportovní haly, plavecký bazén a zimní stadion, též bezplatně.

Tabulka č. 3 – Vertikální analýza finančních prostředků na provoz (v %)

Název položky	2009	2010	2011
NÁKLADOVÁ ČÁST			
Spotřeba materiálu	11,76	18,54	20,15
Spotřeba potravin	0,69	0,86	0,88
Spotřeba pohonných hmot	0,04	0,07	0,06
Spotřeba energií	37,09	39,76	31,24
DDHM	19,53	12,53	16,58
Software	0,61	0	0,21
Opravy a udržování	2,79	2,07	4,27
Opravy zařízení	1,06	1,68	0,99
Cestovné	0,97	1,15	0,62
Náklady na reprezentaci	0	0,08	0,07
Ostatní služby	19,1	16,11	17,84
Ostatní finanční náklady	1,87	1,68	1,37
Pojistné	1,13	1,18	1,2
Jiné ostatní náklady (stravné)	3,36	4,29	4,49
Odpisy dlouhodobého majetku	0	0	0,04
Náklady celkem	100	100	100
VÝNOSOVÁ ČÁST			
Výnosy z hlavní činnosti	1,47	1,51	1,57
Výnosy za prodané zboží	0,68	0,85	0,88
Výnosy z hospodářské činnosti	1,81	1,47	1,15
Jiné ostatní výnosy	0,57	0,27	0,56
Provozní dotace od zřizovatele	95,47	95,89	95,84
Výnosy celkem	100,00	100,00	100,00

Z výše uvedené tabulky je zřejmé, že nejvýznamnější jsou 4 nákladové položky – spotřeba energií, spotřeba materiálu, DDHM a ostatní služby. Tyto položky představují největší procentuální podíl na celkových nákladech Základní školy.

Z výnosové části je nejvýznamnější položkou provozní dotace od zřizovatele.

Tabulka č. 4 – Horizontální analýza finančních prostředků na provoz

(absolutní vyjádření v tis. Kč; relativní vyjádření v %)

Název položky	Absolutní vyjádření 2009/2010	Absolutní vyjádření 2010/2011	Relativní vyjádření 2009/2010	Relativní vyjádření 2010/2011
NÁKLADOVÁ ČÁST				
Spotřeba materiálu	119,21	93,67	51,03	26,55
Spotřeba potravin	2,73	3,18	19,99	19,40
Spotřeba pohonných hmot	0,48	-0,26	58,54	-20,00
Spotřeba energií	19,40	-63,92	2,63	-8,45
DDIM	-149,63	129,12	-38,56	54,16
Software	-12,12	4,69	-100,00	100,00
Opravy a udržování	-16,04	55,27	-28,90	140,07
Opravy zařízení	10,95	-10,03	52,14	-31,39
Cestovné	2,61	-7,99	13,57	-36,58
Náklady na reprezentaci	1,49	0,02	100,00	1,34
Ostatní služby	-72,84	88,73	-19,20	28,94
Ostatní finanční náklady	-5,13	-1,70	-13,82	-5,31
Pojistné	0,00	4,20	0,00	18,74
Jiné ostatní náklady (stravné)	14,81	17,85	22,18	21,88
Odpisy dlouhodobého majetku	0,00	0,92	0,00	100,00
Náklady celkem	-84,16	313,75	-4,24	16,49
VÝNOSOVÁ ČÁST				
Výnosy z hlavní činnosti	-0,37	5,80	-1,26	19,97
Výnosy za prodané zboží	2,73	3,18	19,99	19,40
Výnosy z hospodářské činnosti	-8,00	-2,70	-22,10	-9,57
Jiné ostatní výnosy	-6,28	7,34	-54,80	141,70
Provozní dotace od zřizovatele	-73,00	290,00	-3,82	15,76
Výnosy celkem	-84,92	303,62	-4,24	15,82
Výsledek hospodaření	0,76	-10,13	-4,46	-62,26

Horizontální analýzou byly popsány změny hodnot jednotlivých položek ve srovnání s předcházejícím obdobím. Změny jsou uvedeny jednak absolutně a jednak relativně (v %).

4.4.2. Hospodaření s finančními prostředky ze státního rozpočtu

Přímé náklady na vzdělávání

Tabulka č. 5 - Přímé náklady na vzdělávání v letech 2009 – 2011 (v Kč)

	rok 2009		rok 2010		rok 2011	
	Rozpočet	Čerpání	Rozpočet	Čerpání	Rozpočet	Čerpání
Mzdové prostředky	7 733 830	7 733 830	7 936 340	7 936 340	8 060 740	8 060 740
v tom:						
ped.	6 817 360	6 817 360	6 942 020	6 942 020	7 080 900	7 080 900
neped.	916 470	916 470	994 320	994 320	979 840	979 840
OPPP	30 000	30 000	30 000	30 000	37 000	37 000
Odvody SP a ZP	2 639 740	2 557 523	2 708 550	2 688 113	2 753 230	2 742 274
FKSP	154 670	154 678	158 720	158 728	80 600	80 609
ONIV	284 710	366 919	187 880	208 309	203 000	213 947
Celkem	10 842 950	10 842 950	11 021 490	11 021 490	11 134 570	11 134 570

Zdroj: vlastní vypracování dle rozpočtu školy

Přímé náklady na mzdy jsou v rozpočtu dále rozděleny zvláště pro:

- Pedagogické pracovníky
 - Základní škola
 - Školní družina
- Nepedagogické pracovníky

Částka v rozpočtu je vždy závazná a v žádném případě nelze nevyčerpané finanční prostředky pro nepedagogické pracovníky použít na financování platů pro pedagogické pracovníky a opačně. To samé platí v případě pedagogických pracovníků, kteří jsou rozděleny na Základní školu a Školní družinu. Finanční prostředky musí být vyčerpány v plné výši, v opačném případě by musely být vráceny.

Povinný příděl do fondu kulturních a sociálních potřeb je též zavazující. K rozdílu mezi rozpočtem a čerpáním dochází vlivem zaokrouhlování při měsíčních převodech. Tento rozdíl je možné pokrýt z ostatních neinvestičních nákladů.

Pokud dojde k nevyčerpání odvodů do sociálních a zdravotních fondů, může škola tyto finanční prostředky použít na financování ostatních neinvestičních nákladů, čehož škola vždy využila zejména na nákup učebních pomůcek.

Škola vypracovává měsíční přehled o čerpání přiznaných finančních prostředků, zejména proto, aby bylo možno rozdělit případnou úsporu mzdových prostředků formou motivačních složek platu (mimořádné odměny).

Základní škola vyčerpala poskytnuté finanční prostředky vždy v plné výši.

Další finanční prostředky ze státního rozpočtu

Další finanční prostředky ze státního rozpočtu byly v roce 2009 škole poskytnuty na:

- a) Rozvojový program „**Hustota**“ a „**Specifika**“ ve výši 20.308,-Kč na financování asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením.
- b) Rozvojový program „**Posílení úrovně odměňování nepedagogických pracovníků**“ ve výši 61.000,- Kč.

Tento rozvojový program je určen k bezproblémovému přechodu na nové tarify nepedagogů. Od 1. dubna 2009 došlo ke zrušení přílohy č. 1 k nařízení vlády č. 564/2006 Sb, což je tabulka platových tarifů podle které byly do té doby odměňování nepedagogičtí pracovníci. Nepedagogickým pracovníkům byl stanoven tarifní plat podle přílohy č. 2 k nařízení vlády č. 564/2006 Sb., což je tabulka platových tarifů podle které jsou odměňování pedagogičtí pracovníci.

Tímto opatřením došlo od dubna 2009 ke zvýšení tarifních platů nepedagogických pracovníků.

- c) Rozvojový program „**Zvýšení nenárokových složek platů pedagogických pracovníků regionálního školství s ohledem na kvalitu jejich práce**“ ve výši 723.000,-Kč.

V únoru 2009 a v dubnu 2009 bylo avizováno, že tyto finanční prostředky jsou určeny k posílení nenárokové složky mzdy, tzn., že musí být vyplaceny jako osobní příplatek nebo mimořádná odměna.

V červenci 2009 bylo avizováno, že tyto finanční prostředky na 3. a 4. čtvrtletí lze na základě rozhodnutí MŠMT použít též v případě nutnosti i pro krytí zvýšených tarifů pedagogických pracovníků platných od 1. června 2009.

- d) Rozvojový program „**Školní vybavení pro žáky 1. ročníku základního vzdělávání**“ ve výši 14.000,-Kč

Další finanční prostředky ze státního rozpočtu byly v roce 2010 škole poskytnuty na:

- a) Rozvojový program „**Hustota**“ a „**Specifika**“ ve výši 30.453,-Kč na financování asistentů pedagoga pro žáky se zdravotním postižením.
b) Rozvojový program „**Školní vybavení pro žáky 1. ročníku základního vzdělávání**“ ve výši 14.000,-Kč.

Další finanční prostředky ze státního rozpočtu byly v roce 2011 škole poskytnuty na:

- a) Rozvojový program „**Posílení platové úrovně pedagogických pracovníků s vysokoškolským vzděláním, kteří splňují odbornou kvalifikaci podle zákona č. 563/2004 Sb.**

V lednu 2011 byl škole avizován objem finančních prostředků v celkové výši 295.000,-Kč (v tom na platy 218.000,-Kč a na odvody 77.000,-Kč). V říjnu 2011 obdržela škola další avízo, ve kterém byl celkový objem finančních prostředků navýšen na částku 390.150,- (v tom na platy 289.000,- a na odvody 101.150,-Kč). Rozvojový program byl rozšířen o možnost použití finančních prostředků v souladu s jejich účelem na platy pedagogických pracovníků s vysokoškolským vzděláním i ostatních pedagogických pracovníků.

- b) Rozvojový program „**Školní vybavení pro žáky 1. ročníku základního vzdělávání**“ ve výši 32.000,-Kč

Další finanční prostředky, které byly škole v jednotlivých letech poskytnuty, škola vyčerpala vždy účelně v plné výši.

Tabulka č. 6 – Přehled dalších finančních prostředků ze státního rozpočtu v letech 2009 - 2011

Název programu	2009	2010	2011
Hustota a specifika	20 308,00 Kč	30 453,00 Kč	-
Posílení úrovně odměňování nepedagogických pracovníků (bez odvodů)	44 853,00 Kč	-	-
Zvýšení nenárokových složek platů pedagogických pracovníků (bez odvodů)	533 088,00 Kč	-	289 000,00 Kč
Školní vybavení pro žáky 1. ročníku základního vzdělávání	14 000,00 Kč	14 000,00 Kč	32 000,00 Kč

Tabulka č. 7 - Mzdové prostředky v jednotlivých letech včetně rozvojových programů určených na platy (bez asistenta pedagoga)

	Rozpočet	Rozvojové programy	Celkem
Rok 2009			
Mzdové prostředky celkem	7 733 830,00 Kč	577 941,00 Kč	8 311 771,00 Kč
v tom:			
pedagogický pracovníci	6 817 360,00 Kč	533 088,00 Kč	7 350 448,00 Kč
nepedagogický pracovníci	916 470,00 Kč	44 853,00 Kč	961 323,00 Kč
Rok 2010			
Mzdové prostředky celkem	7 936 340,00 Kč	-	7 936 340,00 Kč
v tom:			
pedagogický pracovníci	6 942 020,00 Kč	-	6 942 020,00 Kč
nepedagogický pracovníci	994 320,00 Kč	-	994 320,00 Kč
Rok 2011			
Mzdové prostředky celkem	8 060 740,00 Kč	289 000,00 Kč	8 349 740,00 Kč
v tom:			
pedagogický pracovníci	7 080 900,00 Kč	289 000,00 Kč	7 369 900,00 Kč
nepedagogický pracovníci	979 840,00 Kč	-	979 840,00 Kč

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že pedagogickým pracovníkům se celkově v roce 2010 oproti roku 2009 platy snížily. Rozpočet školy na mzdy pedagogických pracovníků byl v roce 2010 oproti roku 2009 sice vyšší o 124.660,-Kč, ale v roce 2010 škola neobdržela žádné finanční prostředky z rozvojových programů.

Naopak rok 2011 přinesl významnou změnu v odměňování pedagogických pracovníků, kdy došlo ke změně platových tarifů. Tato změna se projevila hlavně u mladých začínajících učitelů, tzn. že jejich plat je téměř srovnatelný s platy zkušených učitelů.

Platy nepedagogickým pracovníkům se v roce 2010 oproti roku 2009 zvýšily, ale v roce 2011 se oproti roku 2010 opět snížily.

Tabulka č. 8 – Mzdové prostředky vyplacené v letech 2009 - 2011

	2009		2010		2011	
	Pedagogové	Ostatní	Pedagogové	Ostatní	Pedagogové	Ostatní
Tarify	6 466 991 Kč	770 495 Kč	6 123 213 Kč	826 211 Kč	6 563 129 Kč	821 402 Kč
Osobní ohodnocení	328 472 Kč	65 997 Kč	317 638 Kč	78 232 Kč	315 629 Kč	39 393 Kč
Mimořádné odměny	571 100 Kč	108 716 Kč	501 169 Kč	89 877 Kč	491 142 Kč	119 045 Kč
Celkem	7 366 563 Kč	945 208 Kč	6 942 020 Kč	994 320 Kč	7 369 900 Kč	979 840 Kč

Z výše uvedené tabulky je zřejmé, že osobní ohodnocení i mimořádné odměny u pedagogických pracovníků jsou v uvedených letech téměř stejné. U nepedagogických pracovníků došlo v roce 2011 k výraznému poklesu osobního ohodnocení, čímž byly finanční prostředky ušetřeny a rozděleny na konci roku 2011 nepedagogickým pracovníkům jako mimořádné odměny.

Porovnáním tabulky č. 8 – Mzdové prostředky vyplacené v letech 2009-2011 s tabulkou č. 7 – Mzdové prostředky v jednotlivých letech včetně rozvojových programů, bylo zjištěno, že poskytnutý rozvojový program v roce 2009 „Zvýšení nenárokových složek platů pedagogických pracovníků regionálního školství s ohledem na kvalitu jejich práce“ byl použit hlavně na pokrytí zvýšených tarifů pedagogických pracovníků platných od 1. června 2009.

4.5. Zhodnocení výsledků hospodaření a navržená doporučení

4.5.1. Hodnocení hospodaření

Základní škola hospodaří s přidělenými finančními prostředky na přímé náklady na vzdělávání dle rozpočtu, který obdrží vždy během měsíce března příslušného roku. Výše platů zaměstnanců jsou odvozeny od tarifních tabulek, ve kterých dochází k neustálým změnám. Počet žáků je základním kritériem pro přidělování mzdových prostředků pro pedagogické i nepedagogické pracovníky. Čerpání mzdových prostředků bylo ve sledovaných letech rovnoměrné a lze jej hodnotit jako efektivní.

Jako problém lze však uvést způsob financování přímých nákladů na vzdělávání ze státního rozpočtu. První rozpočet obdrží škola až v březnu příslušného roku a poslední upravený rozpočet v listopadu příslušného roku, což výrazně ovlivňuje možnost rovnoměrného vyplácení motivačních složek platu za práci vykonanou nad rámec povinností.

Dalším problémem je způsob financování přímých nákladů na odměňování nepedagogických pracovníků. Mezi ně patří školník, uklízečky a hospodářka školy. Finanční prostředky na mzdy, jak již bylo uvedeno, jsou přidělovány dle počtu žáků na škole. Tzn., že při poklesu počtu žáků, obdrží škola méně finančních prostředků na mzdy těchto pracovníků. Pokles žáků ale nevede ke zmenšení rozsahu plochy k úklidu a údržbě školy, ani ke snížení administrativy. Případný nedostatek finančních prostředků pro nepedagogické pracovníky bylo možné pokrýt z finančních prostředků pro pedagogické pracovníky. To již ale od roku 2011 není možné, finanční prostředky na platy přidělené v rozpočtu jsou závazné, proto je nutné čerpání finančních prostředků přísně sledovat.

Čerpání finančních prostředků poskytnutých zřizovatelem na provoz bylo ve sledovaných letech vyhodnoceno též jako efektivní. Škola dosáhla v jednotlivých letech vždy kladného výsledku hospodaření, který se souhlasem zřizovatele převedla do svých fondů.

4.5.2. Navrhovaná doporučení

Při provedeném rozboru hospodaření nebylo odhaleno žádné pochybení, které by mohlo být příspěvkové organizaci vytknuto.

Nutno jen podotknout, že organizace každý rok žádá svého zřizovatele o několik investičních potřeb. Jednou z nejvýznamnějších je výměna oken v celé budově školy. Okna jsou v havarijním stavu a je zaznamenán velký únik tepla. Výměnou oken by mohlo dojít k poklesu nákladů za teplo. Náklady za energie představují jednu z nejvýznamnějších nákladových položek, což bylo odhaleno i provedenou vertikální analýzou. Zřizovatel plánuje tuto investici ve svém rozpočtu pro rok 2012.

Rezervy má organizace v doplňkové činnosti. Tělocvična je pronajímána, jak již bylo uvedeno výše, některým skupinám zdarma, ostatním za úplaty 200,-Kč/1 hodinu. Kdyby byla pronajímána všem za úplatu, která by mohla být ještě zvýšena na 400,-Kč/1 hodinu, byl by zisk z této činnosti téměř trojnásobný. Tento zisk by bylo možno pak použít na nákup učebních pomůcek, neboť finanční prostředky na učební pomůcky jsou stále nedostačující.

5. Závěr

Cílem bakalářské práce bylo popsat financování a zhodnotit hospodaření u vybrané příspěvkové organizace a vyslovit případná doporučení na zlepšení finančního hospodaření.

Vybraná příspěvková organizace vede účetnictví dle zákona č. 563/1991 Sb. o účetnictví ve znění pozdějších předpisů a dle vyhlášky č. 410/2009 Sb.

Účetnictví organizace je správné, úplné, průkazné, srozumitelné a přehledné.

Porovnáme-li financování a rozbor hospodaření vybrané příspěvkové organizace s literární rešerší, můžeme říci, že Základní škola hospodaří s poskytnutými finančními prostředky dle právních předpisů ekonomicky, účelně a efektivně.

Jako přínosné, pro Základní školu v Lovosicích, lze považovat získání dotace z OP VK na projekt EU peníze školám. Tato dotace je přínosem nejen pro Základní školu, ale také pro pedagogické pracovníky, kteří ve škole pracují a v neposlední řadě také pro samotné žáky školy. Základní škola je vybavena novou moderní počítačovou učebnou a dalšími interaktivními tabulemi ve třídách, pedagogický pracovníci dostali možnost získat finanční odměnu za zpracování digitálních učebních materiálů a žáci mají možnost se vzdělávat v moderně vybavených učebnách.

Seznam použité literatury a zdroje informací

Použitá literatura

- [1] OTRUSINOVA M., KUBÍČKOVÁ D.: Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek, 1. vydání Praha: Nakladatelství C.H.Beck 2011. ISBN 978-80-7400-342-4.
- [2] RŮŽIČKOVÁ MERLÍČKOVÁ R.: Neziskové organizace, 11. vydání Olomouc: Nakladatelství Anag 2011. ISBN 979-80-7263-675-4.
- [3] NOVÁKOVÁ Š.: Účetnictví příspěvkových organizací, 1. vydání Praha: Nakladatelství Intes 2010. ISBN 978-80-904560-0-6.
- [4] KOVALÍKOVÁ H.: Zákon o účetnictví, 2. vydání Olomouc: Nakladatelství Anag 2011. ISBN 978-80-7263-654-9.
- [5] SVOBODOVÁ J. a kol.: Účtová osnova, České účetní standardy pro některé vybrané účetní jednotky, Olomouc: Nakladatelství Anag 2011. ISBN 978-80-7263-657-0.

Jiné použité zdroje

Výroční zpráva o hospodaření školy za školní rok 2008/2009

Výroční zpráva o hospodaření školy za školní rok 2009/2010

Výroční zpráva o hospodaření školy za školní rok 2010/2011

Účetní závěrka 2009

Účetní závěrka 2010

Účetní závěrka 2011

Protokol o provedené veřejnoprávní kontrole

Rozpočet školy na rok 2009, 2010, 2011

Seznam tabulek

- Tabulka 1 Rozvaha Základní školy v Lovosicích ke dni 31. 12. 2011
- Tabulka 2 Rozbor hospodaření s finančními prostředky na provoz v letech 2009 – 2011
- Tabulka 3 Vertikální analýza finančních prostředků na provoz
- Tabulka 4 Horizontální analýza finančních prostředků na provoz
- Tabulka 5 Přímé náklady na vzdělávání v letech 2009 – 2011
- Tabulka 6 Přehled dalších finančních prostředků ze státního rozpočtu v letech 2009 – 2011
- Tabulka 7 Mzdové prostředky v jednotlivých letech včetně rozvojových programů určených na platy
- Tabulka 8 Mzdové prostředky vyplacené v letech 2009 – 2011

Seznam použitých zkratk

BÚ	- Běžný účet
DHM	- Dlouhodobý hmotný majetek
DDHM	- Drobný dlouhodobý hmotný majetek
FKSP	- Fond kulturních a sociálních potřeb
DP	- Drobné předměty
MŠMT	- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MF	- Ministerstvo financí
ONIV	- Ostatní neinvestiční výdaje
ÚSC	- Územně samosprávné celky
OPPP	- Ostatní platby za provedenou práci
MěÚ	- Městský úřad
SP	- Sociální pojištění
ZP	- Zdravotní pojištění
ZŠ	- Základní škola
ŠD	- Školní družina
EU	- Evropská unie
OP VK	- Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost
DUM	- Digitální učební materiál
ICT	- Informační a komunikační technologie
TJ	- Tělovýchovná jednota

Seznam příloh

Příloha č. 1: Rozvaha za rok 2009, 2010, 2011

Příloha č. 2: Výkaz zisku a ztrát za rok 2009, 2010, 2011